Carl Dermelz

Lehramtskandidat
Zweiten Jahrg.

Carl Dermelz

Laibach am 7. December
Wenn
1859

1903
1859
44

1904
1859
95

Wermelz

Wenn

Wermelz

Slovensko-nemški

ABECEDNIK.

Slovenisch-deutsches

Namenbüchlein.

(Für Krain.)

Velja zvezan v platnenem herbtu [illegible] kr.

Na Dunaju.
V c. k. založbi šolskih bukev.
1858.

DS 153797

V javnih šolah se je, ako ministerstvo uka in bogočastja izjema ne dovoli, samo predpisanih, s štempelnom šolsko-knižnega prodaja zaznamovanih bukev poslužiti. Tudi ne smejo višje cene biti, kakor je na pervem listu postavljena.

20121809

1.

i u e o a

i u e o a

2.

n n

in, un, on, en na, ne, no!
ni, i-no, u-no, e-no, o-no,
o-na, u-na, e-na, e-ne, u-ne,
o-ne, o-ni, e-ni, u-ni, u-na,
nu-na.

3.

m m

um, me, mi, u-mi, a-ma,
i-ma, i-mé, na-ma, ma-na,

ma-ma, ni-ma, ni-mam, me-ne, mi-ne, mi-nem, a-men, o-na i-ma, um i-mam, u-ni-mu, i-mé-na, e-ma in mi-na.

4.

r r

ar, ur, u-ra, mé-ra, mé-ri, mé-rim, rim, no-rim, mi-ru, mi-ren, mir, ri-nem, mo-ram, o-ma-ra, ra-me-no, ru-me-no, on no-ri, na ra-me, u-ra mi-ne, o-na u-mi-ra, ne ma-ram, on ni-ma mé-re.

5.

v V

v, vi, ov! ve, vé-ra, vé-mo, vem, vam, vir, vi-me, nov, no-vi, no-vi-na, vi-no, vi-nar, e-va, re-va, ni-va, mer-va, ver-var, ne-var-no, no-vo, vi-no, en vi-nar, rav-na ni-va, ne-var-no ra-ne-na re-va.

6.

c C

ce-na, ra-ca, mu-ca, ov-ca, car, cév, cin, no-vi-ca, no-vi-nec, ve-nec, ri-vec, né-mec, no-rec, re-ci-mo! mé-ra, me-ri-ca, ne-ver-ni-ca, na-ram-ni-ca, i-ma-mo ven-

ce, e-no ra-co i-ma-va, mir-na ov-ca, mi vé-mo no-vi-ce.

7.

č Č

če, če-vo, če-mu? re-če, réč, več, meč, me-či, mé-čem, móč, mo-či, o-či, no-či, no-čem, nič, čič, u-či, ov-čar, ov-či-ča, ro-či-ca, čer-va, čer-na, ve-čer, véč-no, čer-na noč, ne-mo-re re-či, in več re-či, ne re-čem nič, ov-čar no-če vi-na.

8.

s S

ós, as! se, sa, si, si-na, no-si, nos, na, na-se, ne-

se, sé-me, sé-čem, sen-ca, sen-či-ca, ser-cé, ser-na, sir, sin, siv, sim, no-sim, vi-sim, sam, sa-va, so-va, me-só, me-sar, sa-ni, sa-mec, sam-ci, o-sem, ro-sa, ro-si, čas, če-sen, me-ce-sen, mi-ren sem, na ra-mi no-sim, ce-sar in ce-sa-ri-ca, če-sa se u-či?

9.

š Š

uš, še, na-še, na-ša, va-ša, ma-ša, ru-ša, su-ša, su-šim, ši-men, ši-lo, ši-vam, naš, i-maš, mo-raš, reš, véš? vo-šén, ser-šen, lu-ši-na,

la-ni-še, na vi-ša-vi, ni-maš u-ma, no-va ma-ša, v u-še-su mi šu-mi, re-ši nas!

10.

z Z

z, iz, za, mi-za, mi-zar, zor, za-ra, zi-ma, se-zi, véz, vóz, ra-zu-mim, raz-ve-se-lim, o-zna-ni-mo, z o-čmi, z no-sam, zo-ri-se, ru-me-no zer-no, iz če-sa? mi-zar ne-se me-só. se po-zna-mo. o-na ši-va sa-ma za se.

11.

ž Ž

že, re-že, re-žem, ri-ža, ro-ža, ne-ža, ve-ža, vi-ža,

ži-va, ži-vi-na, ži-ma, žir, móž, nož, no-ži-ca, no-ži-či-ca, ro-žič, ro-ži-či, ži-vež, se ver-že. z no-žam re-žem. u-na že-na i-ma o-sem si-nov. mi že i-ma-mo ži-vež za zi-mo.

12.

l l

al, a-li, mo-li, mi-lo, ma-lo, le, lev, lés le-sé-no, se-lo, ši-lo, las, laž, lan, la-ni-še, ze-len, ze-li-še, luč, lo-či, li-ce, li-si-ca, le-vi-ca, sla-vec, sla-na, sli-na, slon, smo-la, zlo, žli-ca, mlin, mli-nar.

le-se-na mi-za. ma-lo so-li. že-na la-že. šo-la mi-ne. li-si-ca lo-vi ma-le ži-va-li. z u-še-smi sli-šim. ma-lo las i-ma.

13.

b b

ob, bo, bom, o-ba, zo-ba, zo-bam, zo-bec, zob, bob, rob, ro-ba, ro-bim, ro-bec, ri-ba, ža-ba, se-be, be-rač, bo-ri-še, ne-bó, bo-lé-zen, bra-na, bla-go, o-bla-či-lo, brez, brus, bri-sa-lo, re-bro. bli-zo, slab, zbor.

bé-la ro-ži-ca. lu-na na ne-bu. ze-be me. v šo-li

be-re-mo. u-či-li se bo-mo. ni za no-be-no ra-bo. ri-beč lo-vi ri-be. v o-ma-ri so o-bla-či-la.

14.

p p

po, pa, pas, pa-ša, pa-pir, up, u-pam, pi-pam, si-pam, róp, ro-pam, rep, re-pa, sa-pa, li-pa, li-pan, sip, si-pa, péč, pe-čen, pe-čem, pé-ča, pé-šec, pe-ró, pe-lin, cep, pi-šal, po-lič, po-lé-no, a-pno, že-plo, ple-va, pla-ni-na, pra-se, pre-pe-li-ca, per-si, serp, pše-ni-ca.

ri-ba pla-va. sa-pa pi-še. pri-pe-va per-vo pe-sem

po šo-li. po no-či spi-mo. le-pi ve-nec i-mam. pes ren-či. pi-smo pi-šem na lep pa-pir.

15.

d d

da, de, do, ud, od, sód, so-dar, sad, sa-dež, ma-dež, ve-dež, vid, vi-dim, vó-dim, hó-dim, re-dim, se-dim, rad, ra-do, ru-da, ru-dar, zi-dar, déd, méd, me-dén, léd, le-dén, vo-da, vo-dén, ród, so-sed, sod-ba, do-bim, pa-dem, po-do-ba, dlan, dno, dnar, dva, dvor, drin.

dež pa-da. da-ni se. na ne-bu so zve-zde. vo-da iz-vi-ra iz vrel-cov. dre-vó i-ma de-blo. se-dlar dé-la se-dla. zi-dar zi-da zi-do-ve. do-bro dre-vó sad ro-di.

16.

t t

ta, to, ti, te, te-ta, lé-to, ži-to, si-to, si-tar, si-ten, sit, nit, lot, ži-vot, tat, ma-ti, mo-ta-ti, mo-li-ti, no-si-ti, ti-pam, po-ti-ca, te-sar, zlat, vrat, brat, cvét, svêt, smét, list, mast, čast, stan, star, sté-na, ste-za, stvar, po-vest, šti-ri, ste-klo.

*

se-stra ši-va. te-ta mo-li. lu-na své-ti. ve-ter mo-čno vlé-če. pa-stir pase. mla-tič ži-to mla-ti. vert-nar z lo-pa-to de-la gre-de. sa-mo le-po o-bla-či-lo te ne-bo ča-sti-lo, mo-raš pri-den bi-ti.

17.

f f

fa-ra, fa-ra-on, za-fir, funt, fant, fan-tin, fan-tič, tra-va, dru-ži-na, fi-lip, per-stan, fu-ži-ne, pra-prot, fer-fo-le-ti, fer-fe-ta-ti, med-ved. fi-lip se le-pó vede. vert-ni-ca cvé-te. fran-ce pi-še.

ce-la fa-ra že-li. pri-den fan-tič se rad u-či. zre-lo ži-to se v sno-pe sve-že. cent i-ma sto fun-tov. funt i-ma dva in tri-de-set lo-tov.

18.

j j

ji, je, aj! oj! joj! lój, moj. mo-je, ja, me-ja, re-ja, šo-ja, ja-ma, ja-vor, jež, jé-ča, jé-za, jé-ze-ro, jé-sen, jé-lo, je-len, je-dro, jer-men, zdaj, jaj-ce, zaj-ci, dvaj-set. vi-o-li-ce cve-té. šo-ja je pti-ca. za-jic je bo-jéč. iz róž se ven-ci ple-te-jo. jé-

sen in ja-vor nam da-je-ta li-stje. sla-vec le-pó po-je. mo-ja ma-ti ši-va-jo in de-la-jo no-ve sraj-ce.

19.

g g

ga, rog, ro-gat, bo-gat, lóg, no-ga, no-go-vi-ce, no-go-vi-čar, gós, gó-ša, go-ra, o-go-ré-lo, go-ri-ca, go-ba, go-spod, go-spa, nag, va-ga, še-ga, slu-ga, mi-gam, be-zeg, mo-zeg, mno-go, bla-gó, snég, ger-lo, bo-ga-bo-jéč, glas, gla-va, gliv-a, me-gla, grad,

grom, groš, gro-za, grojzd, gnoj, i-gla, i-gra go-lo-glav. ja-go-de so ru-dé-če. čas na-glo mi-ne. bog je vse mo-go-čen. či-ga-ve so go-si? no-gé me bo-lé. po zi-mi gre snég. la-ga-ti je ger-do in pre-gré-šno. gós i-ma dve no-gi. ja-gne i-ma šti-ri no-ge.

20.

h h

ah! oh! o-ho! u-ho, lah, mah, méh, mu-ha, stre-ha, vi-har, jer-har, me-hur, hud, hu-do, hu-do-ba, hi-ša. o-reh, je-sih, le-nuh, gluh,

grah, gréh, sméh, hlad, hlód, hleb, hlév, hram, hra-na, hrast, hrib, hrup, hva-la bod bo-gu! du-ham z no-sam. hrast je dre-vó. vi-har bu-ci. var-no ho-dim. pes ren-či, gluh ga ne sli-ši. o-re-hov in dru-gih ter-dih re-či ne gru-di! se-stra ho-di z ma-ter-jo na terg, in se u-či bla-go po-zna-va-ti.

21.

k k

k, ko, ko-pač, ko-sec, ko-lar, ko-žuh, ko ri-to, rak, ra-kam, jo-kam, po-kam,

se-kam, mi-kam, mo-zak, ju-nak, zrak, vi-sok, ši-rok, mle-ko, mla-ka, ku-ra, ku-ga, sod-nik, red-nik, dim-nik, pe-tik, dé-ček, do-bi-ček, mo-ker, dav-ki, člo-vek, kra-va, kra-ča, kla-ja, klas, knez, klin, klét, kmet, križ, klop, krop, je-klo, ste-klo, kni-ga, ženska, némšk.

ko-lar dé-la ko-la. ko-vač jih o-ku-je. kaj i-maš, klo-buk a-li slam-nik? ko-za ska-če. mle-ko je be-lo. kak-šna je kri? šin-ko-vec je pti-ca. kra-va je do-ma-ča ži-vi-na. bog za vse

sker-bi. su-knar tke su-kno. ta su-kna je krat-ka. kra-ve in ko-ze nam da-je-jo slad-ki-ga mle-ka.

22

lj in *nj* se drugači izgovarjata kakor *l* in *n*

molj, bolj, kralj, ljub; dol, gol, vol, kol, pol, dal, žal, žél, zal, cél; konj, manj, zanj; lan, dan, sin, slon, člén.

23.

Natisne in pisne slovenske čerke.

Glasnice.

Aa.	**Ee.**	**Ii.**	**Oo.**	**Uu.**
Aa.	*Ee.*	*Ii.*	*Oo.*	*Uu.*

Tihnice.

Bb.	**Cc.**	**Čč.**	**Dd.**	**Ff.**
Bb.	*Cc.*	*Čč.*	*Dd.*	*Ff.*
Gg.	**Hh.**	**Jj.**	**Kk.**	**Ll.**
Gg.	*Hh.*	*Jj.*	*Kk.*	*Ll.*
Mm.	**Nn.**	**Pp.**	**Rr.**	**Ss.**
Mm.	*Nn.*	*Pp.*	*Rr.*	*Ss.*
Šš.	**Tt.**	**Vv.**	**Zz.**	**Žž.**
Šš.	*Tt.*	*Vv.*	*Zz.*	*Žž.*

24.

Ana. Avstrija. Blaž. Brigita. Cecilija. Celóvec. Čeh. Čič. Doroteja. Dunaj. Eva. Evropa. Fric. Filomena. Gaš par. Gradec. Helena. Horvaško. Izidor. Izabela. Janez. Jordan. Kranjsko. Koroško. Laško. Ljubljana. Mura. Martin. Neža. Nacaret. Oton. Otilija. Praga. Poljsko. Rim. Rozalija. Sava. Sinaj. Šimen. Štajersko. Tomaž. Triglav. Urban. Urša. Vogersko. Vezuv. Zagreb. Žir. Žabnica.

25.

Učenc se uči. Česa se uči? Učenik nas učé. Šivar šiva. Kmet orje, vlači, séje. Mlinar mélje. Tka vec tke. Mizar mizari. Lovec lovi. Pastir pase čédo. Dete spi. Hlapec orje. Mlatiči mlatijo žito. Ribeč lovi ribe. Kosec kosi travo. Tericeta rejo.

Pes laja, renči in cvili. Mačka mijavka. Konj razgeta. Oselriga.

Kra va in vol mu ka ta. Ov ca bleke ta. Svi nja kru li. Med ved go de. Volk tu li. Lev rjo ve. Li si ca la ja. Ku ra ko ko da ska. Pe te lin po je. Kró kar kró ka. Go lob gru li. Ža ba. ra glja. Če be la bu či.
Ve ter pi ha. Bur ja tu li. Vo da šu mi. Grom do ni. Vóz ro po ta. Mlin mé lje. Dre vó ra ste. U ra bi je. Dež ver ši. Ké ti na rož la. O genj go ri, žge in pé če. Soln ce si ja. Lu na své ti. Zvézde bli ske ta jo. Sre bró se bli ši. Kaj se še bli ši? Vi jo li ca cve te. Kaj še cve te?

26.

Sněg je bél. Kaj je še bé lo? Vó glje je čer no. Kaj je še čer no? Ne bó je mo dro (pla vo). Kaj je še mo dro? Kri je rudé ča. Kaj je še ru dé če? Kaj je ze le no? Tu ren je vi sok. (Kaj je še vi so ko)? Ko ló je o kró glo. Kaj je še o kró glo?

Peró je lahko. Vólna je mehka. Svinec je težek. Kaj je svinec? Kjé se dobiva? Čemu je? Voda je bistra. Ćemu nam je voda? Vo do pijemo. Čemu nam je še? Kaj živi v vodi? Imenuj različne vodé! Kamen je terd. Kjé se dobiva? Čemu nam je kamen? Miza je leséna. Kaj je še leséno? Péč je želézna. Kakšná je še péč? Kdo déla peči? Iz česa?

27.

Konj je domača živina. Imenuj vso domáčo živino! Čemu nam je krava, vol, ovca, konj, pes, mačka, kure? Krava nam daje dobro mastno mléko. Kaj se iz mléka nareja? Iz mléka se nareja sirovo maslo ali puter. Kaj še?

Slavec je ptica. Imenuj prav veliko ptičic! Kje živé ptičice? S čim so pokrite? Za kaj je Bog ptičice vstvaril?

Šu ka je ri ba. Ri ba i ma pla vu te in plitve. Če mu? Ne kte re i ma jo lus ki ne, nekte re so glad ke. I me nuj več rib! Kje ži vé ri be? Če mu so?

28.

Ja blan je drevó. Hrast je tu di dre vó. Ka kó se drév je raz de lu je? Kté ri so dé li dre vés ni? Ko re ni na, de blo, vé ja, mla di ka, berst, list je, cvét, sad je. Kté re dre vé sa ra ste jo po ver tik, kté re v hó stah? Kak šen sad ro di ja blan? Če mu nam je hrastov lés? Iz hra sto vi ga le sa dé la jo so dar ji dó ge za só de, ška fe in če bre. Če mu je še hra stov lés? Kak šen sad ro di hrast? Če mu so šiš ke? Če mu že lod?

Lan je ra stli na. Ka ko se pri de-
lu je lan? Če sa je tré ba, de do bi mo
plat no in po sléd njič ob lé ko? I me-
nuj več ra stlin, kté re ra ste jo po
ver tih in po po lji.

29

Že lé zo je ruda. Kje se ru da kó plje?
Kté ra je naj bolj zna na ru da?
Zla tó, sre bró, ko tlo vi na a li ku-
fer, že lé zo, cin, svinec, ži vo sre bró.
Kte ra je naj ko rist nej ši? Že lé zo
jé naj ko rist nej ši ru da iz med vsih.
Kaj se iz že lé za, sre bra, zlata na-
prav lja? Kdo dé la vse to?
Hi ša je zi da na. Kak šna še?
Ki ša i ma več raz dél kov. I me-

nuj jih! Če mu je vsak raz dé leh? Kaj se v vsa kim raz del ku naj de? Kté ri no ko dél ci délajo po slop je a li hi še? Iz če sa? Kje se sve to do bi va? Ka ko se a pno, o pé ka prip rav lja?

30.

Člo vek je kró na stvar je nja. Iz če sa je člo vek? Kté ri so glav ni dé li te lé sa? Gla- va, vrat, te ló, r ké in no ge. Kté ri so pa dé li glá ve? vra tu? ro ke? noge? Če mu so nam o či, nós, u šé sa? Kaj vi di mo v šo li? v cer kvi? v iz bi? v ku hí nji? na dvó ru? v hle vu? na ver tu? na po lju? v ho sti? na né bu?

1.

i u e o a

2.

ai ei eu au

3.

n

in, an, ei, ei ne, ein, na! neu, ei ne neu e, ei nen neu en, ei, ein, nein! neu, neun, nun.

4.

m

am, im, in, um, ei, ein, mein, mei ne, in mein, mai, an mei ne im mai, a men.

5.

r

er, eu er, eu e re, eu re, ei, ein ei, ei er, ei ne neu e, ei ner neu en, ein neu er, ei ne rei ne, ein rei ner, rein, mir, nur, ar me, arm, mein arm, ei ne mau er, ein mau rer, vom, raum, ein ei mer.

6.

v

vor, von, vom, neu, mein, von mir, neun ei er, vor mir, mei ne ar me, mei nem ar me, vor, vorn, rein, mau er, mau ern, vor ei ne mau er, vor rom, vor ei nem ei mer.

7.

w

wo? wir, war, wer? wem? wei- nen, wein, wür mer, wurm, ein

reiner wein, einem reinen weine, im raume, wir weinen, wir waren arm, mir war warm, wem war warm?

8.

l

lau, eile! eine leier, eine weile, eine meile, eine eule, leimen, leim, lein, einerlei, erle, ulme, ein mal, wir eilen, wir leimen, wir meinen, wir lernen, mein wein war lau, lerne!

9.

b

ab, aber, ob, ober, oben, eben, eber, neben, weben, ein weber, lein weber, rebe, nebel, bauen, ein bauer, weiber, weib, ein bein, ein beil.

im lau be, laub, rau ben, er be, lo be! bei mir, vor ei nem bau me, in ei ner lau be, wir le ben, wir lo ben, wir blei ben, vor ei nem ra ben.

10.

d

da, du, dei ne, dein, dir, der rei ne wein, der dau men, bei de dau men, re de! wer war da bei? du o der ein an de rer? der bo den, ba den, ein bad, ein rad.
o ben, dro ben, um, drum, dau ern, ein dorn, der mund, ei ne na del, der neid, dein leid, dei ne lei den, mei de mei ne lau be! o ben an dem bo den, wer war da?

11.

t

to ben, tau be, taub, todt, rei ben, trei ben, weit und breit, der bo te,

raum, traum, eine traube, der ort, das amt.
lernet er? alte leute reden. er redete nur ein wort. eilet weiter! eile mit weile! boten wandern. er weint. wir bleiben treu, bete und arbeite! war der winter warm, wird der Bauer arm.

12.

ſ s ß

ſo, ſei, ſeine, raſen, reiſen, von ſeide, ſilber und eiſen, an deiner ſeite, erbſen und linſen, ſein bruder, unſer vater. es, aus, ein lau es bad, die maus. weiß, eine weiße wand, buße, reißen und beißen, reiſen, und weiſen, eine maß wein, außen, drauß en.

le set wei ter, a ber laut! wir la sen, er las, a ber was? was sau set da? der wind sau set. er las das wort, er las es lei se, wir la sen es laut. der win ter war bald aus. es muß sein. er muß es le sen. blei bet drau ßen! wer aß bir nen? bloß du!

13.

f f

auf, lauf! ein fa den, ein fau ler bu be, wir ru fen, auf dem fel de, der war me o fen, freund und feind, der fuß.

wer ru fet dort? bir nen fau len bald, war um lau fen wir? die luft war rein, er lau fet auf und da- von. wer fei let das ei sen? was duf tet da? eine ro se duf tet. man lobt den fleiß.

14.

h

ha ha! ho ho! hin und her, hut und hau be, ha fer und heu, he da! wo hin? wo her? das haus, am hal se, halt! her ein!
lauf hin aus! wo hin? mir bleibt haus und hof. das war heiß. heile mei ne hand! der hirt wei det, er hat ei nen hund. wer ruft? der va ter ruft. wen ruft der va ter? er ruft den hund. wo war der hund?

15.

k

kai ser, kau en, der korb, kalt o der warm, der wei ße kalk, korn und kern, der ha ken in der wand, kein kind.

wer kau et? das kind kau et. dort sind kei ne bir ken. sind das dei ne klei der? sei dank bar! er trank auf der bank. das kind war krank. der va ter winkt, der klei ne kna be lauft her bei.

16.

j i

je, je ne, ja und nein, je nes haus, je ner ar me ja kob, in je ru sa lem, je des kind, der ju bel, wo fin den wir un se re jau se? kam der bru-der vom hau se?

jo sef war ein ju de. in dem wal de lauft der ha se. je ner baum hat kein laub. je ner hund beißt. es sind tau ben in der lau be. wo war je ne frau? das war ein ju-bel! je sus be te te oft. be te je den a bend! ju das ver kauf te je sum den ju den.

17.

g

aug, lag, mag, gut, gib, gaul, bei ne au gen, je den tag, lang ge= nug, nei gen, gei gen, beu gen, tau= gen, mit den au gen, ſa ge ja! ge bet gern! mir wird es bang. auf dem bo den lag der bo gen. der va ter gab mir ei nen vo gel. der vo gel legt ei er. da lag bei ne gei ge. bei ne leu te ge ben gu te ga ben. ſind das jun ge ha ſen? das laub wird gelb. das haus wird ge baut. je ner flei ßi ge kna be heißt ge org.

18.

z

zu, zum, zur zeit, zaum, zaun, reiz, geiz, zei gen, zun ge, zan ge, zank,

der zei sig, zur zeit des zor nes, gan ze, tan ze, lan ze, wal ze, war ze. der baum hat zwei ge. das na del= holz gibt harz. er hat ein har tes herz. wem legt man den zaum an? es gilt nur zwan zig kreu zer. der arzt hei let den kran ken. das hat ei nen glanz. wo fin det man das salz? hal te dei ne zun ge im zau me!

19.

P p

rau pe, lam pe, wes pe, pe ter und paul, pul ver und blei, pu del und mops, der pfad im wal de, der zopf auf dem kop fe, der dampf, das pferd vor dem pflu ge, der saf ti ge ap fel.

wer pol tert? er lei det kei ne pein. auf dem bo den lag ei ne pau ke. was war in je nem top fe? er

treibt das pferd. die pflanzen muß man pflegen. ein zentner hat hundert pfund. der kampf war heiß. wo von lebt der pfau?

20.

qu

quer, qual, qualm, bequem, quaken, der runde napf, ein bequemes kleid, das quaken im sumpfe, hartes holz, quadrat, wo raus bereitet man den quark?
es dampft der qualm. man salbt das haupt. der arme darbt. dort lag ein querband. wer merkt das garn? er leidet mit ergebung große qualen. in jenem dorf heizt man mit holz und torf. der wolf lebt wild im wald. den gang belegt man oft mit quadern.

21.

ch

ich, ach! auch, mich, nach, nacht, ei chen und bu chen, ein seich ter bach, der fuchs und der luchs, das wei che wachs, wir la chen, sechs och sen, ich wei che nicht.
das kind lacht. es kracht auf der wacht. hat er sein tuch? da lag ei ne lei che. man po chet an dem hau se, ich ma che auf. ich ge hor che gern. das veil chen duftet. kauft er den vo gel nicht? ein dich ter rauch heißt qualm. wer birgt sich dort? es dringt durch mark und bein. was macht man aus der milch?

22.

sch

schon, schau dich um! ha sen, ha schen, ho nig na schen, das sanf te schaf,

fisch und frosch, frische fische gute fische, der frosch quaket, wer schreibt schwer? schone deine kleider! kleine kinder schlafen gern. gute menschen schlagen sich nicht. im bache reget sich frisch der fisch. am bache lauschet auch der frosch. der tischler macht tische. der schneider verfertiget kleider. gute leute machen keinen schaden. dem schmeichler traut man nicht. ein gutes Kind gehorcht geschwind. es war eine heiße schlacht. er schnarcht, horch! er peitscht das pferd. klatsch nicht! er rutscht aus.

23.

ſt ſp

ist, ast, last, ost, most, erst, herb, herbst, ast und zweig, du lebest.

du lobest. es ist finster. der berg ist steil. das pflaster ist von stein. das schwein gibt uns borsten. hast du mich verstanden? das obst ist reif. an dem aste ist ein nest, in dem neste ist ein ei. du stampfest mit dem fuß. es reißt der strumpf. trinkst du wein? nach der wurst hat man durst.

wer ist in den strom gesprungen? er spricht nichts! wer ist da? der knecht spaltet holz. der specht pochet an den baum, was mag er suchen? du sprichst kein wort. der hund lauft der spur nach. aus dem strauche springt der vogel, husch husch!

24.

C x

felix und max, fix und fertig. xaver ist in das haus gegangen.

in dem laden hat jedes ding seine taxe. was hauet man mit der axt? der lachs ist ein fisch. max ist mein freund.
aus dem wachse macht man kerzen. ich kaufe nach der taxe. das rad bewegt sich um eine achse. xerxes ist ein persischer name.

25.

Deutsche Druck- und Schriftbuchstaben.

Aa. Bb. Cc. Dd. Ee.

Aa. Bb. Cc. Dd. Ee.

Ff. Gg. Hh. Chch. Ii.

Ff. Gg. Hh. Chch. Ii.

Jj. Kk. Ll. Mm. Nn.

Jj. Kk. Ll. Mm. Nn.

Oo. Pp. Qq. Rr. Sſsß.

Oo. Pp. Qq. Rr. Sſsß.

Schſch. Tt. Uu. Vv. (Phph).

Schſch. Tt. Uu. Vv. (Phph).

Ww. Xx. (Yy). Zz.

Ww. Xx. (Yy). Zz.

26.

An ton, An ton; Bar ba ra, Bar ba; Domi nik, Do mi nik; Eli as, Eli ja; Fran zis ka, Fran čis ka; Ge org, Ju ri; Hein rich, Hen rik; Chri ſtof, Kri štof; Ig naz, I gna ci; Ja kob, Ja kop, Karl, Ka rol; Lu kas, Lu ka; Ma ri a, Ma ri ja; Ni ko laus, Mi klauž; Os kar, Os kar; Pe ter, Pé ter; Ro chus, Rok; Se ba ſti an, Boštjan; To bi as, To bi ja; Ur ſu la, Ur ša; Ve ro ni ka, Ve ro ni ka; Wil helm, Wi lem; Xerxes, Kser kses; Za cha ri as, Ca ha ri ja.

27.

aa ee oo ie

Das Haar, las; der Staar, mré na; der Staht, der ža va; das Beet, gre da; das Heer, voj ska; der See, je ze ro; das Boot, lad ji ka; das Moos, mah; der Dieb, tat; das Glied, ud; die Wie ſe, trav nik.

Der Aal iſt ein Fiſch, je gu lja je ri ba. Der Aar iſt ein Raubvogel, o rel je rop na ptica. Der Aar lebt auch vom Aas, o rel se tu di z mer ho vi no ži vi.

Das Meer iſt ſal zig, mor je je sla no. Die

Fla sche ist leer, skle ni ca je praz na. Die See le ist un sterb lich, du ša je neu mer jo ča. Auf der Wiese ist viel Klee, na trav ni ku je ve li ko dé te lje. Ei ni ge Bee ren sind gif tig, ne kte re ja go de so stru pé ne. Der Schnee schmilzt, snég ko pni.

Da ist ein Boot, tu kaj je lad jica. Die Bie ne macht Ho nig, če be la de la mèd. Ich trin ke kein Bier, ó la ne pi jem. Hier liegt das Pa pier, tu kaj le ži pa pir. Die Fi sche ha ben Kie men, ri be i ma jo plit ve.

28.

ah eh ih oh uh

ah eh ih oh uh

Das Jahr, lé to; das Mehl, mo ka; das Ohr, u ho; die Soh le, kav ka; der Sohn, sin; die Kuh, kra va; der Stuhl, stol; die Ei sen bahn, že lez ni ca.

Die Ge fahr na het, ne var nost se pri bli-žu je. Die Zahl ist groß, šte vi lo je ve li ko. Re de die Wahr heit, go vo ri res ni co! Die Milch ist nahr haft, mlé ko je téč no. Der Leh rer lehrt, u če nik u čé. Der Wind weht kalt, ve ter mer-zlo pi ha.

Die Boh ne hat Scho ten, bob i ma lu ši ne. Die Koh len sind schwarz, vó glje je černo. Der

Va ter ermahnt dich, o če te o po mi nja jo. Folge ihm, u bo gaj jih! Die Uhr steht, u ra sto ji.

29.

ich eih auh th

Das Vieh, ži vi na; das Ge weih, ro go vi le; das Thal, do li na; die Noth, po tre ba; das Thor, vra ta.

Auf der Wie se sieht man Blu men, na travniku se vi di jo cve ti ce. Welche, kté re? der Hirsch hat ein Ge weih, je len i ma ro go vi le. Der Nord wind ist rauh, sé ver je mer zel. Es thau et, ro si. Die Kuh ist ein Haus thier, krava je do mača ži val. Der Turm ist roth, turn je ru deč.

30.

ll mm nn rr

ll mm nn rr

Der Stall, hlév; die Gril le, muren; die Gal le, žolc; der Him mel, ne bó; der Ham mer, klad vo; die Son ne, soln ce; der Mann, mož; der Herr, go spód; der Narr, no rec; das Geschirr, po so da.

Die Ku gel rollt, o bla se ta ka. Das Lamm iſt ſanft, jag nje je po hlév no. Das Schaf gibt uns Wol le, ovca nam daje vol ne. Das Feuer brennt, o genj žgé. Der Don ner kracht, grom bob ni. Die Tau be girrt, go lob ger go ta. Die Kan ne iſt voll, verč je poln. Der Hund bellt und knurrt, pes la ja in ren či. Das Zinn iſt ein Me tall, cin je ru da.

31.

ff gg pp ff tt

ff gg pp ff tt

Der Af fe, opi ca; die Eg ge, bra na; die Lip pen, ust ni ce; die Pap pel, to pol; das Waſſer, vo da; der Keſſel, ko tel; das Blatt, list; der Dot ter, ro me njak; die Ot ter, gad.

Gott hat al les erſchaf fen, Bog je vse vstva ril. Du biſt naſs, mo ker si. Ei ni ge Fiſche ha ben Schup pen, ne kte re ri be i ma jo lus ki ne. Aus Meſſing macht man Leuch ter, iz me sni ka se na re ja jo sveč ni ki. Die Schmetterlinge flat tern, me tú lji fer fra jo. Die Schnitte rin nen ſchnei den den Rog gen, že nji ce ža nje jo rež. Das Waſſer entſpringt aus Quellen, vo da iz vira iz vrel cov. Gott weiß al les, Bog vse vé. Er weiß ſo gar, was du denkſt, on clo vé kar mis liš.

32.

kk (ck) zz (tz)

kk (ck) zz (tz)

Der Rock, suknja; der Blitz, blisk; die Katze, mačka; der Zucker, slad kor; die Glocke, zvon.

Es blitzt, bliska se. Ich zittere nicht vor Donner und Blitz, pred gromam in bliskam se ne trésem. Die Sonne sticht, solnce peče. Ich schwitze vor Hitze, od vročine se potim. Das Essen schmeckt mir nicht, jed mi ne diši. Der Tisch ist eckig, miza je voglata. Die Ziege meckert, koza meketa. Die Katze krallt mit ihren Krallen, mačka praska s svoji mi krempelji.

33.

ä ö ü äu

ä ö ü äu

Der Bach, potok; die Bäche, potóki; der Sack, žakelj; die Säcke, žakli; die Säge, žaga; das Dorf, vas; die Dörfer, vasi; der Löwe, lev; das Tuch, sukno; die Tücher, sukna; die Bücher, bukve; die Rübe, repa; die Brücke, most; der Baum, drevo; die Bäume, drevésa; die Häuser, hiše; die Mäuse, miši.

Die Äste sind grün, véje so zelene. Die Uhr schlägt, ura bije. Die Mägde spinnen, dékle predejo. Der Tag ist schwül, dan je sopáren. Die Wölfe heulen, volko vi tulijo. Die Frösche quaken, žabe kaglja jo. Das Mäuschen läuft herum, miška téka okóli. Der Käfer ist ein Insekt, keber je žižek. Der Töpfer macht die Töpfe, lončar dèla lonce. Woraus macht er sie, iz česa jih déla? Was für ein Geschirr macht er noch, kako posódo še déla? Die Nächte sind lang, noči so dolge. Wann, kdaj? Die Änten und die Gänse fressen Körner, race in gosi zoblejo zernje. Bären und Wölfe leben in Wäldern, medvedje in volkovi živé po gojzdih. Das Gebäude ist neu, poslóp je jeno vó. Die Ochsen haben Hörner, voli imajo rogé. Was macht man aus Hörnern, kaj se déla iz rogov? Der Landmann pflügt und säet, kmet orje in seje. Wo wächst das Moos, kje raste mah? Das Ohr hört Töne, uho sliši glasóve. Der Müller mahlt das Mehl, mlinar mélje móko. Die Mücken summen komarji brenče.

Iz rogov se dela; 34.

äh öh üh

Die Ähre, klas; die Krähe, vrana; der Hahn, petelin; die Hähne, petelini; der

Sohn, sin; die Söh ne, si no vi; der Früh ling, spom lad; die Stüh le, sto li; die Hüh ner, ku-re; die Kü he, kra ve.

Das Pferd hat eine Mäh ne, konj i ma gri-vo. Der Hahn krä het, pe te lin po je. Die Blu me blüht, cve ti ca cve te. Die Tag löh ner mä hen, na jem ni ki ko si jo. Im Herb ste wird es kühl, v je se ni je hlad no. Zäh le die se Stüh le, štej te sto le! Die Möh ren wach sen auf den Äc kern, ko re nje ras te po nji vah. Ge wöh ne dich an Rein lich keit, pri va di se sna žno sti!

Alle Wörter und Flowe-
sollen Flowenisch erklärt
und die unterstrichenen Wör-
ter deutsch gemerkt werden.
Auch sollen aus den besprochenen Wörtern einfache
Sätze gebildet und erlernt
werden.

Za vaje v branji in pisanji, in za kazavni poduk.

1.

Človek. Der Menſch.

Duša, die Seele; teló, der Leib (Körper). Glava, der Kopf; rokě, die Hände; nogé, die Füße. Vrat, der Hals; gerlo, die Kehle; tilnik, der Nacken; persi, die Bruſt; rebra, die Rippen; herbet, der Rücken; pleče, die Schulter; trebuh, der Bauch; kolk, die Hüfte. Pljuča, die Lunge; sercé, das Herz; želodec, der Magen; jetra, die Leber; obist, die Nieren; čevo, der Darm; drób, das Eingeweide. Koža, die Haut; meso, das Fleiſch; kost, der Knochen; žila, die Ader; kri, das Blut.

Človek obstoji iz telésa in duše, der Menſch beſteht aus Leib und Seele. Teló je vidljivo, der Leib iſt ſichtbar. Duša je nevidljiva, die Seele iſt unſichtbar. Teló je umerjoče, der Leib iſt ſterblich. Duša je neumerjoča, die Seele

ist unsterblich. Glava je dél telésa, der Kopf ist ein Theil des Körpers. Vrat je gibliv, der Hals ist biegsam. Pljuča so za dihanje, die Lunge dient zum Athmen. Želodec prekuha jedi, der Magen verdaut die Speisen.

Tudi jaz sim človek. Tudi meni je Bog dal dušo in teló. Hočem ga tedaj serčno ljubiti. Duša in teló se z delam uterdujeta. Zatoraj se bom pridno učil in se vsega dobrega vadil, de bom zmiraj umniši in boljši. Nikoli ne bom zlatega izreka pozabil, ki pravi: „Moli in delaj!“ Molitev uterduje dušo, delo pak teló.

2.

Glava. Der Kopf.

Las, das Haar; čelo, die Stirn; senci, die Schläfe; oči, die Augen; obervi, die Augenbrauen; terpavnice, die Augenlider; vejice, die Augenwimpern; uho, das Ohr; lice, die Wange; nós, die Nase; usta, der Mund; ustnice, die Lippen; brada, das Kinn; čeljust, der Kinnbacken; zobje, die Zähne; jezik, die Zunge; nebó, der Gaumen; golt, der Schlund; tilnik, das Genick; mózgani, das Hirn.

Oči lahko odpéramo, wir können die Augen öffnen. Oči lahko zapéramo, wir können die Augen schließen. To se zgodi s trepavnicami, dieses

geſchieht mit den Augenlidern. Spredaj iz trepavnic vejice molé, vorne an den Augenlidern ſtehen die Augenwimpern hervor. Nad očmi so obervi, über den Augen ſind die Augenbrauen. Uhó je votlo, das Ohr iſt hohl. Zdravi ljudje imajo rudeče lica, geſunde Leute haben rothe Wangen. Zobje so béli, die Zähne ſind weiß. Z jezikam govorimo, mit der Zunge ſprechen wir. Govori vselej le to, kar je res, rede ſtets nur das, was wahr iſt.

Kadar zjutraj vstanem, se omijem, in si lase poravnam. Potem molim. Večkrat povzdigujem svoje oči proti nebésam; v nebésih je naš dom. Nikoli ne bom kaj tacega storil, da bi se ne upal gori poglédati. Nikoli nočem jezika napak rabiti; kdor laže ali kolne, se Bogu in štaršem zaméri.

3.

Roké in nogé. Die Hände und die Füße.

Rama, die Achſel; laket (komolc), der Ellbogen; roka, die Hand; persti, die Finger; nohti, die Nägel; dlan, die flache Hand; pést die Fauſt. Stegno, der Schenkel; koléno, das Knie; pišal, das Schienbein; méča, die Wade; gléženj, der Knöchel; noga, der Fuß; peta, die Ferſe; podplat, die Sohle; persti (na nogah), die Zehen.

Imam dvé roki, ich habe zwei Hände. Imam dvé nogi, ich habe zwei Füße. Na vsaki roki je pét perstov, an jeder Hand sind fünf Finger; namreč, nämlich: palec, der Daumen; kazavec, der Zeigefinger; sredinec, der Mittelfinger; perstanec, der Goldfinger; mezinec, der Ohrfinger. Vsak perst ima noht, jeder Finger hat einen Nagel. Z rokami lahko délam, mit den Händen kann ich arbeiten. Z nogami lahko hodim, mit den Füßen kann ich gehen.

Pobožni skléne in povzdigne svoje roke pri molitvi. Dobrodeljni daje z njimi révežem dari; tat pa tudi krade z rokami. Svoje roke hočem le za dobro rabiti. Nočem razpojasen biti; z noži, vilicami in z škarjemi se nočem igrati. Kako lahko bi se vrézal, zbodil, ali clo nogo zlomil! To bi me bolélo, in bi še lahko kruljev bil. Vsaki dan bom Boga zahvalil, ker mi je zdrave ude dal.

4.

Zunanji počutki. Die äußeren Sinne.

Vid, das Geſicht; sluh, das Gehör; okus, der Geſchmack; duh, der Geruch; čut, das Gefühl.

Vidim z očmi, ich ſehe mit den Augen. Tinta je černa, die Tinte iſt ſchwarz. Snég je bél, der Schnee iſt weiß. Žveplo je rumeno, der Schwefel iſt gelb. Kri je rudéča, das Blut iſt

roth. Trava je zelena, das Gras iſt grün. Slepec ne vidi, der Blinde ſieht nicht. Slišim z ušesmi, ich höre mit den Ohren. Sližim govoriti, ich höre reden. Otrok véka, das Kind ſchreit. Žalostni zdihuje, der Traurige ſeufzt. Veseli uka, der Fröhliche jauchzt. Gluhec ne sliši, der Taube hört nicht. Mutec ne more govoriti, der Stumme kann nicht ſprechen. Gluhomutec ne sliši, in tudi ne more govoriti, der Taubſtumme kann nicht hören und auch nicht ſprechen. Okušam z jezikam, ich ſchmecke mit der Zunge. Méd je sladak, der Honig iſt ſüß. Jesih je kisel, der Eſſig iſt ſauer. Žolč je grenek, die Galle iſt bitter. Duham z nosam, ich rieche mit der Naſe. Vertnica je lepodišeča, die Roſe iſt wohlriechend. Vijolica malo diši, pa prijetno, das Veilchen duftet ſchwach, aber angenehm. Merhovina smerdi, das Aas ſtinkt. Čutim po celem životu, ich fühle am ganzen Leibe. Sirovo maslo je mehko, die Butter iſt weich. Kamen je terd, der Stein iſt hart. Juha je gorka, die Suppe iſt warm. Léd je merzel, das Eis iſt kalt.

Kako nesréčen je pač tisti, ki nima vsih počutkov. Slepec ne more zlatega solnca, ne prijazne lune, in ne svitlih zvezdic viditi; on ne vidi krasnih cvetic in brezštevilnih žival; on tudi ne more svojiga dobrega očeta in svoje skerbne matere viditi. Gluhec ne sliši pt'čev péti, in ne sliši prijétne godbe; tudi

svojih ljubih staršev ne more razuméti. Mutec ne more povédati kaj bi rad, in ne more z drugimi otroci govoriti. O Bog, kako hvaléžen sim ti, de vidim, slišim, in de govoriti zamorem!

5. Šola. Die Schule.

Učenik, der Lehrer; učenec, der Schüler. Miza, der Tisch; šolska tabla, die Schultafel; melj (kréda), die Kreide; goba, der Schwamm; klopi, die Bänke; bukve, die Bücher; plošica, die Schiefertafel; čertalnik, der Griffel; ravnalo, das Lineal; papir, das Papier; peró, die Feder; svinčnik, der Bleistift; tinta, die Tinte; perésnik, das Federmesser. Péč, der Ofen; vrata, die Thür; ókna, die Fenster; stěne, die Wände; tla, der Fußboden; strop, die Decke.

Učenci molijo, die Schüler beten. Vse je tiho, alles ist still. Nauk se začne, der Unterricht beginnt. Učenik učé, der Lehrer lehrt. Učenci se učé, die Schüler lernen. Učenik uprašajo, der Lehrer fragt. Učenci odgovarjejo, die Schüler antworten. Korl piše, Karl schreibt. Neža bére, Agnes liest. Jože šteje, Josef zählt. Ančika pošteva, Anna rechnet. Vsi pojejo, alle singen. Šola je minula, die Schule ist aus.

Gospod učenik so mi unikrat rekli: „Vidiš, ljubi moj, koliko se lahko nauči in s pridnostjo koristniga perdobi! Pred nekoliko mesci nisi še nobene čerke poznal, in zdaj že znaš brati, štéti in tudi enmalo pisati. Tudi zanaprej si prizadevaj, da boš zvesto in o pravem času v šolo hodil, tukaj lepo poslušal, in de boš s svojimi tovarši prijazen; bodi pobožen in pridin!“ Gospod učenik imajo prav. Njih nauke bom vselej natanko spolnoval.

Molitev pred šolo.

O večni Bog! ozri se milo,
Otrok ubogih slušaj glas;
Nam daj, de b' pridno se učili,
Za nauke lepe vnemi nas;
Modrejši boljši de bi bili,
In tvojo pot zvestó hodili.

Molitev po šoli.

Zahvalen bodi, oče večni!
Za dobro, kar se učili smo,
O daj, de časnó, večno sréčni
Po naukih lepih bodemo!
Poverni učenikam drago
Za nauke, prizadetje blago.

6.

Hiša. Das Haus.

Temelj, der Grund; zid, die Mauer; strêha, das Dach. Hišne duri, die Hausthür; veža, das Vorhaus; klét, der Keller; stopnice, die Stiege; izba, die Stube; čumnata, die Kammer; sténe, die Wände; ókna, die Fenster; kuhnja, die Küche; péč, der Ofen; ognjiše, der Herd; dimnik, der Rauchfang; podstrešje, der Dachboden.

Izba ima štiri sténe, das Zimmer hat vier Wände. Okna vdeluje steklar, die Fenster macht der Glaser ein. Šipe so previdljive, die Fensterscheiben sind durchsichtig. Stena je neprevidljiva, die Wand ist undurchsichtig. Oče odprejo okno, der Vater öffnet die Fenster. Sapa se izčisti, die Luft wird erfrischt. Péč je iz ila, der Ofen ist aus Thon. Na ognjišu kuhamo, auf dem Herde kochen wir. Stopnice derzé v klét, die Stiege führt in den Keller.

Kako dobro je, de v hiši stanovati zamorem! Če gré dež ali sném, se notri obvarujem. Če je mraz, se lahko notri pogrejem. Ko je noč, lahko notri mirno in varno spim. Pa se tudi varujem, de v hiši kaj ne poškodujem. Na oknih se ne igram, ker se lahko vtarejo. Z vratmi ne derleskam; po zidu ne risam. Moji ljubi starši imajo radi čédno hišo; nočem jih žaliti.

7.

Družina. Die Familie.

Oče, der Vater; mati, die Mutter; sin, der Sohn; hči, die Tochter; brat, der Bruder; sestra, die Schwester. Stari oče, der Großvater; stara mati, die Großmutter; vnuk, der Enkel; vnuka, die Enkelin. Stric (ujec), der Onkel; teta (ujna), die Tante; stričnik, der Neffe; stričnica, die Nichte; bratranec (sestranec), der Vetter; bratranka (sestranka), die Base. Hlapec, der Knecht; dekla, die Magd.

Oče in mati se imenujejo starši, Vater und Mutter heißen Ältern. Moji ljubi starši mi dajo veliko dobrega, meine lieben Ältern geben mir viel Gutes. Zahvalim se jim zato, ich danke ihnen dafür. Hlapce in dekle imenujemo posle, die Knechte und Mägde nennt man Dienstboten. Jaz sim še mlad, ich bin noch jung. Moja teta so stari, meine Tante ist alt. Oče so močni, der Vater ist stark. Stari oče so slabi, der Großvater ist schwach. Stric so zdravi, der Onkel ist gesund. Stara mati so bolni, die Großmutter ist krank. Mati kličejo, die Mutter ruft. Otrok spi, das Kind schläft. Hlapec mlati, der Knecht drischt. Dékla hodi po vodo, die Magd holt das Wasser.

Moji starši me imajo zlo radi. Oni skerbe za moj živež, za mojo obleko in izrejo. Ako

sim priden, jih zlo veselim. Tudi jaz hočem svoje starše serčno ljubiti. Hočem jih ubogati, in nikoli ne žaliti. Otroci, kteri svojih staršev ne vbogajo, niso srečni. „Spoštuj očéta in mater, de boš dolgo živel, in de se ti bo dobro godilo na zemlji.“ Tako Bog otrokam zapoveduje.

Molitev za starše.

Nebeški oče, oče mili!
Te prosim usliši otroka me!
Za svoje starše prosim te,
De b' dolgo ž' veli, srečni bili.
Nevarnost', zlóga in bolézni
Obvar' njih dušo in telò,
In daj mi ubogat jih lepó, —
Storili vse jim iz ljubézni!

8.

Pohistvo. Das Zimmergeräth.

Miza, der Tiſch; stol, der Stuhl; klóp, die Bank; omara, der Kaſten; ključavnica, das

Schloss; ključ, der Schlüssel; ogledalo, der Spiegel; ura, die Uhr; podoba, das Bild; polica, das Gestell; škrinja, der Schrank. Pomizje, das Tischgeräth; pert, das Tischtuch; žlica, der Löffel; nož, das Messer; vilice, die Gabel; solnjak, das Salzfass; sklenica, die Flasche; kupica, das Trinkglas; plošček, der Teller; skléda, die Schüssel.

Miza je voglata, der Tisch ist eckig. Sklenica je okrogla, die Flasche ist rund. Péč je gorka, der Ofen ist warm. Ogledalo je gladko, der Spiegel ist glatt. Ta podoba kaže božjo mater, dieses Bild stellt die Mutter Gottes vor. Brat uro navija, der Bruder zieht die Uhr auf. Nož je ojster, das Messer ist scharf. Plošček je iz kamenine, der Teller ist von Steingut.

Hišno orodje ne sme nerédno raznešeno biti. Vsaka reč mora svoj odločen prostor iméti. Tudi se mora vse orodje čédno in lepó ohraniti. Dobra mati brišejo zjutraj prah z mize in klopi, dévajo oblačila v omaro, in dénejo vsako reč na svoje mesto. Ne mažem mize, ne pušam svojih reči po izbi ležati, de moja ljuba mati nimajo toliko pospravljati.

9.

Kuhinjska posoda. **Das Küchengeschirr.**

Kotel der Kessel; ponev, die Pfanne; trinog, der Dreifuß; ražen, der Rost; pisker, der Topf;

poča, die Platte; skleda die Schüssel; torilo (skledica), die Schale; pénjenica, der Schaumlöffel; kuhavnica, der Rührlöffel; sklednik, das Schüsselgestell; kuhinjska omara, der Küchenkasten; burkle, die Ofengabel; kleše, die Feuerzange.

Dreva goré, das Holz brennt. Plamen šviga, die Flamme lodert. Pepel tli, die Asche glimmt. Lés pokéče, das Holz knistert. Se kadi, es raucht. Mati kuhajo, die Mutter kocht. Juha hlapi, die Suppe dampft. Dekla posódo spláknuje, die Magd spült das Geschirr. Kuhavnica je lesena, der Kochlöffel ist von Holz. Trinog je železen, der Dreifuß ist aus Eisen. Kotel je kufren, der Kessel ist aus Kupfer. Kufrene posode rade zarjavéjo, die kupfernen Geschirre rosten gern. Rijá na kufru se imenuje zelenjak, der Rost am Kupfer heißt Grünspan. Strupen je, er ist giftig.

V kuhnji ima fant malo opraviti. Deklica pa ima v nji več déla; ona mora vsako posódo poznati; mora tudi véditi, čemu de je vsaka; ona mora v kuhnji na vse gledati in se kuhati učiti. Vso posódo je tréba snažno ohraniti. Mati vsako saboto vso kuhinjsko posódo prav čédno pomijejo in lepo osnažijo, zato de je v kuhnji zopet vse prav čédno in prijazno.

10.

Jéd in pijača. Speiſe und Trank.

Kruh, das Brot; juha, die Suppe; mesó, das Fleiſch; zelenjad, das Gemüſe; močnate jedi, die Mehlſpeiſen; pečenka, der Braten; kúretina, das Geflügel; divjiná, das Wildpret; sadje, das Obſt; mléko, die Milch; maslo, das Schmalz; boh (špeh), der Speck; sir, der Käſe; dišava, das Gewürz; sól, das Salz; olje, das Öl; jesih, der Eſſig; voda, das Waſſer; ol, das Bier; vino, der Wein; kava, der Kaffee; sladkor, der Zucker.

Mleko je tekoče, die Milch iſt flüſſig. Sir je terd, der Käſe iſt feſt. Kruh je okusen, das Brot iſt ſchmackhaft. Juha je mastna, die Suppe iſt fett. Sladko mleko je zdravo, ſüße Milch iſt geſund. Nezrelo sadje je nezdravo, unreifes Obſt iſt ungeſund. Hladno vodo rad pijem, friſches Waſſer trinke ich gern. Voda žejo ogasi, das Waſſer löſcht den Durſt. Kruh se iz moke peče, das Brot wird aus Mehl gebacken. Daj revežu kruha, reiche dem Armen das Brot.

Jed in pijača ohrani telo, in ga stori močnega. Toda zmérni moramo biti. Nezmérnost zdravju škoduje. Pri vsaki keršanski družini se pred jedjo in po jedi moli. To je lepo; saj Bog je, kteri nam daje jed in pijačo

Neumna živina gré za svojim živežem, in dalje ne misli. Clovek ne sme tako délati. On vé, kdo ga živi in nasiti, in mora zato Bogu hvaležen biti.

Molitev pred jedjo.

O Bog! to vse daješ nam ti,
Kar vsaki dan nas preživi.
Požegnaj svoje dare milo,
De k zdravju bode nam teknilo!

Molitev po jedi.

O Bog! s pijačo in jedjo
Nasitil si nas milostno;
Zato iz serca zapojemo,
Za dare hvalo ti dajemo!

11.

Obléka. **Die Kleidung.**

Suknja, der Rock; plajš, der Mantel; telovnik, die Weste; hlače, die Beinkleider (Hosen); zavratna ruta, das Halstuch; zavratnik, die Halsbinde; nogovice, die Strümpfe; srajca, das Hemd; hlačniki, die Hosenträger; rokovice, die Hand-

ſchuhe; klobuk, der Hut; kapa, die Kappe (Mütze); čepa, die Haube; čevlji, die Schuhe; škorjne, die Stiefel; žepnica, das Taſchentuch.

Suknja je tesna, der Rock iſt eng. Hlače so široke, die Hoſen ſind weit. Srajca je platnena, das Hemd iſt aus Leinwand. Platno je po ceni, die Leinwand iſt wohlfeil. Svila je draga, die Seide iſt theuer. Nogovice se pletejo, die Strümpfe werden geſtrickt. Čevlje dela čevljar, die Schuhe macht der Schuſter. Škornje so stergane, die Stiefel ſind zerriſſen.

Z obleko se teló pokriva in greje. Otroci imajo radi lépe oblačila. Kdor pa hoče dolgo lépe oblačila iméti, jih mora skerbno varovati. Lépa in čédna obléka lépša teló. Vendar pa tudi ni prav zavoljo lépe obléke prevzéten in nečimern biti. Obléka ne stori človéka umnišega in boljšega. Pametni ljudje ne glédajo na lépo obléko, temuč le na lépo zaderžanje.

12.

Postelja. Das Bett.

Postelnjak, die Bettſtätte; slamnica, der Strohſack; vajšnica, die Matratze; rjuha, das Leintuch; odeja (kovter), die Decke; zglavje (blazina), das Kopfkiſſen.

Spim v postelji, ich ſchlafe im Bette. Postelnjak je lesén, die Bettſtätte iſt von Holz. Stoji na štirih nogah, ſie ſteht auf vier Füßen. Vajš-

nica je z žimo nabasana, die Matratze iſt mit Roſſhaar gefüllt. Rjuhe se perejo, die Leintücher werden gewaſchen. Posteljnak stoji v spavnici, das Bett ſteht in der Schlafkammer.

Spanje je človéku ravno tako potrébno, kakor živež in obléka. S spanjem se teló uterduje, in daje moč in veselje za novo deló. Kdor hoče dobro spati, mora dobro vést iméti. Hudobnež ne more v nar boljši postelji mirno spat. Kadar greš spat, zloži svoje oblačila skupaj na kak stol, de ti jih zjutraj iskati ne bo tréba. Spravljaj se sramožljivo, in ne letaj v sami srajci okóli. Preden greš v posteljo, se ljubemu Bogu priporoči. Zjutraj se omij, poravnaj svoje lase, in opravi svojo juterno molitev. Z Bogam vse začni, z Bogam vse končaj; boš srečen zdaj in tud' vselej.

Juterna molitev.

Vesel in zdrav sim zbudil se,
Zahvalim te, o Bog! za to,
O vodi tudi danes me,
De pridnost, trud mi zdalo bo!
In daj, de starše ubogam rad,
In teb' dopadem vsaki krat.

Večerna molitev.

Zahvalim se za dobro ti,
Kar danas si, o Bog! mi dal,
In prosim te, odpusti mi,
Grešil če sim, mi zlo je žal.
Obvaruj tud' necoj me še,
In žegnaj me, in moje vse!

13.

Skedenj. Die Scheuer.

Gumno (pod), die Tenne; žitnica, der Fruchtboden; žito, das Getraide; serp, die Sichel; cepec, der Dreschflegel; rešéto, das Sieb. Senica, der Heuboden; senó, das Heu; slama, das Stroh; senené vile, die Heugabel; kosa, die Sense; grable, der Rechen.

Serp je kriv, die Sichel ist krumm. Kosa zvenči, die Sense klingt. Je za košo, sie dient zum Mähen. Seno je suho, das Heu ist trocken. Snop šumi, die Garbe rauscht.

Krave in konji pojedó čez zimo veliko sena. V skednju je spravljeno. Tudi žito se prinese v skedenj, kdar pride mlatva. Polétu in jeseni je v skednu vse živo. Senó in snopovje se notri vozi in sklada; mlatiči pridno mlatijo in s cepci pokajo, de jih je veselo gledati in poslušati.

14.

Hlev. Der Stall.

Jasli, die Krippe; lojtre (gare), die Raufe; korito, der Trog; koš, der Futterkorb; gnojne vile, die Miſtgabel; gnojne nosilnice, die Miſttrage; gnoj, der Dünger; gnojnica, die Miſtlache. Kolarnica, der Wagenſchuppen; vóz, der Wagen; oje, die Deichſel; vaga, die Wage; ós, die Achſe; kolésa, die Räder; sóra, die Fuge; légnarji, die Wagenbäume; štanga, die Schwebſtange; ročica, die Leiſte; lojtra, die Leiter; koš, die Flechte; žerd, der Wiesbaum; zavórnica, die Sperrkette; cókla, der Radſchuh; sani, der Schlitten. Konjska oprava, das Pferdegeſchirr; ujzda, der Halfter; berzda, der Zaum; komat, das Kummet; stranice, die Seitenblätter; žili, die Stränge; vojko (vajet), das Leitſeil; sedlo, der Sattel; pas, der Gurt; podprog, der Bauchgurt; stremén, der Steigbügel; ostroga, der Sporn; bič, die Peitſche. Volóvska oprava, das Ochſengeſchirr; jarem, das Joch; jarmovka, der Jochriemen.

Živina je v hlévu, das Vieh iſt im Stalle. Jé iz jasel, es frißt aus der Krippe. Pred hlevam je dvor, vor dem Stalle iſt der Hof. Hlev se počedi, der Stall wird gereiniget. Gnoj se pokida, der Miſt wird weggeſchafft. Ós je naravnostna, die Achſe iſt gerade. Jarem je kriv, das Joch iſt krumm. Konj voz uléče, das Pferd zieht den Wagen. Pozimi se sanmi vozi, im Winter fährt man mit Schlitten.

Živina potrebuje svitlobe in zraka ravno tako, kakor ljudje. Zato so po hlevih okna in veternice, ktere se morajo večkrat odpérati. Ravno tako je tudi potrébno, de se gnoj iz hléva večkrat pokida. Včasih grém v hlev, kadar dékla krave molze, ali kadar hlapec konje čedi. Varujem se pa de se ne omažem, in de kravam, volam in konjem preblizo ne pridem. Lahko bi me bacnili ali pohodili.

15. 15/14

Domača živina. Die Hausthiere.

Krava, die Kuh; vol, der Ochs; téle, das Kalb; konj, das Pferd; osel, der Eſel; ovca das Schaf; jagne, das Lamm; koza, die Ziege; svinja, das Schwein; pes, der Hund; mačka, die Katze. Petelin der Hahn; kokoš, die Henne; piše, das Hühnchen; gós, die Gans; raca, die

Ánte; golób, die Taube; pura, die Truthenne; pav, der Pfau.

Krava nam daje mleko, die Kuh gibt uns Milch. Ovca daje volno, das Schaf gibt Wolle. Iz volne se naréja sukno, aus Wolle macht man Tuch. Ktéra domača živina daje meso, welche Hausthiere geben Fleisch? Kokoš nese jajca, die Henne legt Eier. Kopuna spečemo, der Kapaun wird gebraten. Mačka miši lovi, die Katze fängt Mäuse.

Krave mukajo, die Kühe muhen. Tele véka, das Kalb blökt. Konji razgatajo, die Pferde wiehern. Koza meketa, die Ziege meckert. Prešič kruli, das Schwein grunzt. Ovca bleketa, das Schaf blökt. Vsi so lačni, alle haben Hunger. Hlapec jim polaga, der Knecht füttert sie. Živina nič več ne véka, das Vieh schreit nicht mehr.

Petelin poje, der Hahn kräht. Kokoš kokota, die Henne gackert. Raca gaga, die Ánte schnattert. Gos véka, die Gans schreit. Koklja koče, die Truthenne kollert. Golob gruli, die Taube girrt. Dékla pride, es kommt die Magd. Jim prinese jesti, sie bringt ihnen zu essen. Vsega vreša je konec, alles Lärmen ist vorbei.

Domača živina se mora lepo oskerbovati. Ona se ne smé nepotrébno priganjati, ali še clo terpinčiti. Kdor živino terpinči, se zoper Boga pregreši. Tudi živina je božja stvar. Tudi ona čuti bolečine kakor jaz. Kuretina po dnevi po dvorišu hodi. Vsaka

se trudi in iše hvoj živež. Še ptiči pridejo, in se med kuretino pomešajo; tudi zanje ostane marsktero zernice. Rad glédam te vesele živalice, in jim zernica in drobtinice méčem.

16.

Cerkev. Die Kirche.

Zvonik (turen), der Turm; zvonovi, die Glocken; ura na zvoniku, die Turmuhr. Veliki altar, der Hochaltar; tabernakelj, der Tabernakel; Monstranca, die Monstranz; kelh, der Kelch; stranski altarji, die Seitenaltäre; britka martra, das Kruzifix; podóbe, die Bilder; svečniki, die Leuchter; lampa, die Lampe; spovednice, die Beichtstühle; kerstni kamen, der Taufstein; kropivnik, der Weihkessel. Prižnica, die Kanzel; kor, der Chor; orgle, die Orgel; žagrad, die Sakristei.

Cerkév je božja hiša, die Kirche ist das Haus Gottes. V cerkvi se mora moliti, in der Kirche muß man beten. Bog blagoslovi pobožnega otroka, Gott segnet ein frommes Kind. Cerkev ima visoke in velike okna, die Kirche hat hohe und große Fenster. V zvoniku zvonovi visé, in dem Turme hängen die Glocken. Zvonovi zvoné, die Glocken läuten. Na altarjih stójé svečniki s svečami, auf den Altären stehen Leuchter mit Kerzen.

Cerkvene posóde so pozlačene, die Kirchengefäße sind vergoldet. Prižnica je leséna ali pa

kamnitna, die Kanzel iſt aus Holz oder Stein. Orgle imajo dolge in kratke pišali, die Orgel hat lange und kurze Pfeifen. Človek umerje, kadar Bog hoče, der Menſch ſtirbt, wann Gott es will. Merliči se na pokopališe pokopujejo, die Leichen werden auf dem Friedhofe begraben.

Cerkev je nar véčji in nar lépši poslopje v célem kraju. Ljudje hodijo v cerkev k svéte maši ali tudi drugekrati molit. V nedéljih in praznikih je božja služba slovésna in lépa. Dopoldne je velika maša in pridiga, in popoldne je keršanski nauk in litanije. Cerkev se imenuje tudi hiša božja, ker se tukaj ljubi Bog na posebno vižo moli. V tabernakeljnu je svéto réšnje teló hranjeno, zato pred njim luč gori, ki se ji večna luč pravi. V cerkvi se mora spodobno biti. Še pred kakim velikim gospodam se nespódobi nerodno vesti. Bogu pa, ki je nar večji gospod nebes in zemlje, gre nar večji čast in hvala. Kdor za božjo hišo ne mara, je hudoben. Hudobneža pa bo božja šiba zadela.

17.

Selo. Der Wohnort.

Vas, das Dorf; terg, der Markt; mésto, die Stadt; ulica, die Gaſſe; vodnjak, der Brunnen;

drevoréd, die Allee. Pohišja, die Gebäude; posvetovavnica, das Rathhaus; šola, das Schulhaus; cerkev, die Kirche; grad, das Schloſs; bolnišnica, das Krankenhaus; gostivnica, das Wirtshaus; vojašniča, die Kaſerne; hiša, das Wohnhaus; hlev, der Stall; skedenj, die Scheuer.

Vas je majhna, das Dorf iſt klein. Terg je večji, der Markt iſt größer. Mésto je nar večji, die Stadt iſt am größten. Prebivavci v vasi so kmétje, die Einwohner des Dorfes ſind Bauern. Délajo na polju, ſie arbeiten auf dem Felde. Pastirji ukajo, die Hirten jauchzen. Učenci pridejo iz šole, die Schulkinder kommen aus der Schule. Pozdravljajo prijazno ptujce na cesti, ſie grüßen freundlich die Fremden auf der Straße. Méstni prebivavci se pečajo s teržtvam in obertnijo, die Einwohner der Stadt treiben Handel und Gewerbe. Mésto ima dolge ulice, die Stadt hat lange Gaſſen. Hiše so visoke, die Häuſer ſind hoch.

Ljudje, kteri blizo nas žive, so naši sosedje. Sosedje lahko eden drugemu veliko koristijo in dobrega storé, ako se imajo radi, in če mirno med sabo živé. Kadar nam koj manjka, grémo k sosedu, in ga prosimo za to, on nam rad pomaga, če zamore. Gerdo pa je, če se sosedje sovražijo; če eden drugemu nagajajo, se kregajo, eden drugega žalijo ali še clo poškodujejo. Kjer je nemir, je nesréča!

18.

Stanovi. Die Stände.

Mašnik, der Prieſter; učenik, der Lehrer; kmet, der Bauer; likar, der Arzt; sodnik, der Richter; kupčevavec, der Kaufmann; vojak, der Krieger (Soldat); rokodélec, der Handwerker; umétnik, der Künſtler; uradnik, der Beamte; služabnik, der Diener; mornar (čolnar), der Schiffmann; voznik, der Fuhrmann; pastir, der Hirt, dninar, der Taglöhner.

Kmetovavec polje obdeluje, der Landmann bebaut das Feld. Kupec kupuje in prodaja, der Kaufmann kauft und verkauft. Vojak se bojuje za cesarja in domovino, der Soldat kämpft für den Kaiſer und das Vaterland. Pastir pase, der Hirt weidet. Likar bolnike ozdravlja, der Arzt heilt die Kranken. Mašnik skerbi za blagor naše duše, der Prieſter ſorgt für das Heil unſerer Seele.

Stanovi so mnogoteri. Bog je prav modro tako naredil, de človek človéku služi, in de eden drugemu pomagamo. Bog vsakemu človeku kak poseben stan odloči. Naj bo kdo v visokem ali v nizkem stanu, na tém vse ne stoji. Le to je imenitno, kako kdo dolžnosti svojiga stanu spolnuje. V vsakem stanu se lahko srečno živi; v vsakem se lahko dobre

déla in véčno izveliča. Nobenega človéka ne smémo zavoljo njegovega nizkega stanú zaničevati. Vsaki stan dela k pridu vsih ljudi in k časti bǫžji, k zveličanju svoje duše.

19.

Rokodélci. Die Handwerker.

Mlinar, der Müller; pék, der Bäcker; mesar, der Fleiſcher. Krojač, der Schneider; čevljar, der Schuſter; klobučar, der Hutmacher; tkavec, der Weber; suknar, der Tuchmacher; barvar, der Färber; kerznar, der Kürſchner; strojar, der Rothgärber; zidar, der Maurer; tesar, der Zimmermann; mizar, der Tiſchler; kovač, der Schmied; ključavničar, der Schloſſer; steklar, der Glaſer; lončar, der Hafner; kolar, der Wagner; sedlar, der Sattler; vervar, der Seiler.

Mlinar mélje moko, der Müller mahlt das Mehl. Mlinsko kolo se moči, das Mühlrad wird naſs. Mlinski kamen ostane suh, der Mühlſtein bleibt trocken. Suknar tké iz volne sukna, der Tuchmacher webt aus Wolle Tücher. Tesar stavi krov na hišo, der Zimmermann ſetzt den Dachſtuhl auf das Dach. Mizar skoblja deske, der Tiſchler hobelt die Bretter. Lončar dela lonce, der Hafner verfertiget Töpfe. Kovač okuje vozove (kóla), der Schmied beſchlägt die Wägen.

Vsak zdrav človek naj déla. Kdor noče délati, tudi ne smé jesti. Déla pa so mnogotere. Nekteri skerbé za naš živež, drugi delajo našo obleko in stanovanje, in drugi nam zopet drugače koristijo. Dobro je, de vsak človek kaj druzega déla, zato, ker si vsak sam sebi ne more vsega narediti, kar potrebuje. Vsi pa tudi moramo med sabo postrežljivi in pošteni biti. Vsak mora natanko spolniti, kar obljubi, in ne sme nobenega prekaniti. Kdor je pošten in zvest, ga bodo tudi vsi ljubiti in vsi zaupanje do njega imeti.

20.

Selišna okolica. Die Umgebungen des Wohnortes.

Vert, der Garten; polje, das Feld; njiva, der Acker; travnik, die Wiese; steza, der Fußsteig; césta, die Straße; gojzd, der Wald; hrib, der Hügel; gora, der Berg; dolina, das Thal. Vir (vrélec), die Quelle; potok, der Bach; reka, der Fluss; mlaka, die Pfütze; močvirje, der Sumpf; jezero, der See; mórje, das Meer (die See).

Vert je blizo hiše, der Garten ist nahe bei dem Hause. Okoli verta je plot ali pa zid, um den Garten ist eine Hecke oder eine Mauer. Na vertu so sadne drevesa, im Garten sind Fruchtbäume. V gojzdu so gojzdna drevesa, im Walde sind Waldbäume. Hrib je nizek, der Hügel ist niedrig.

Gora je visoka, der Berg iſt hoch. Steza je ozka, der Fußſteig iſt ſchmal. Cesta je široka, die Straße iſt breit. Vir je čist, die Quelle iſt klar. Mlaka je kalna, die Pfütze iſt trüb. Reka je globoka, der Fluſs iſt tief. Potok je plitev, der Bach iſt ſeicht. V reki se fantiči kopljejo, im Fluſſe baden die Knaben.

Skozi okno rad glédam. Tukaj vidim domač vertec, rumeno žitno polje, zelen travnik, temen gojzd. Gora in dolina, polje in gojzd, vse je lepó pisano pobarvano. Vse je Bog tako lepó in krasno naredil. Po svoji vsegamogočnosti napaja on travnik in polje, živi ljudi in živino; on daje studencu vodo, in sadje drevesu. Vse je njegovo délo. Njegova mila roka blagodaruje nas in vse stvari. Kako bi vendar tako dobrega očeta preserčno ne ljubili!

21.

Živali. Die Thiere.

Domača živina, die Hausthiere; divje zveri, die wilden Thiere; zajic, der Haſe; serna, das Reh; divja koza, die Gämſe; jelen, der Hirſch. Ropne zveri, die Raubthiere; vólk, der Wolf; medved, der Bär; lisica, der Fuchs; jazbec, der Dachs; dihur, der Iltis; kuna, der Marder; lev, der Löwe. Ptice, die Vögel. Kušar, die Eidechſe; kača, die Schlange; žaba, der Froſch. Ribe, die

Fiſche; posterv, die Forelle; karp, der Karpfen; šuka, der Hecht; som, der Wels; mrena, die Barbe; klin, der Weißfiſch; lipan, die Äſche; jegulja, der Aal; menek, die Aalraupe. Rak, der Krebs. Čebéla, die Biene; osa, die Wespe; metulj, der Schmetterling; muha, die Fliege; mravlja, die Ameiſe; gosenca, die Raupe; kéber, der Käfer. Červi, die Würmer; polž, die Schnecke. Zajic je nagel, der Haſe iſt ſchnell. Polž je počasen, die Schnecke iſt langſam. Volk je požrešen, der Wolf iſt gefräßig. Serna je divja, das Reh iſt wild. Koza je krotka, die Ziege iſt zahm. Ovca je pohlevna, das Schaf iſt ſanft. Kuna je grozovita, der Marder iſt grauſam. V vodi ribe plavajo, im Waſſer ſchwimmen die Fiſche. Jegúlja je gladka kakor kača, der Aal iſt glatt wie eine Schlange. Rak ima škarje (kleše), der Krebs hat Scheren. Osa pikne, die Wespe ſticht. Čebéla nam daje méd in vosek, die Biene gibt uns Honig und Wachs. Gosence so škodljive, die Raupen ſind ſchädlich. Červ lazi, der Wurm kriecht. Polž svojo hišo na herbtu nosi, die Schnecke trägt ihr Haus auf dem Rücken. Ne terpinči nobene živali, quäle kein Thier!

Bog je živali za nas vstvaril. Prav je, jih za délo rabiti, tudi v živež klati. Če nam škodo ali nadlégo délajo, jih smémo pokončati. Terpinčiti pa jih né smémo. Tudi žival boli, čeravno povedati ne more. Gerdo je živino neus-

miljeno pretépati, po pséh in mačkah kamnje metati. Neusmiljeni so otroci, kteri metulje, kébre, muhe in kobilice lovijo, jim perutnice ali nogice pulijo, de ne morejo letéti; ali pa kébre nebadajo, de jim mline gonijo, in se počasi ugonobijo. Kdor hudovoljno živali muči, je Bogu nehvaležen človek; njega bo on kaznoval.

22.

Ptice. Die Vögel.

Kuretina, das Hausgeflügel. Prepelica, die Wachtel; vrana, die Krähe; kavka, die Dohle; sraka, die Elster; vran, der Rabe; žolna, der Specht; kukavica, der Kukuk; papiga, der Papagei; štorklja, der Storch; kljunač, die Schnepfe; žerjav, der Kranich; lastovka, die Schwalbe. Slavec, die Nachtigall; škerjanec, die Lerche; šinkovec, der Fink; vrabec, der Sperling; škorec, der Star; kos, die Amsel; kanarček, der Kanarienvogel; sinica, die Meise; cizek, der Zeisig; lisec, der Stieglitz; tašica, das Rothkehlchen; steržič, der Zaunkönig. Postojna, der Adler; kanja, der Geier; sokol, der Falke; jastrob, der Habicht.

Ptič leti, der Vogel fliegt. Jajca nese, er legt Eier. Kos ima rumen kljun, die Amsel hat einen gelben Schnabel. Slavec poje, die Nachtigall singt. Škerjanec žvergoli, die Lerche trillert. La-

stovka čverči, die Schwalbe zwitschert. Krokar kroka, der Rabe krächzt. Prepelica poje, die Wachtel schlägt. Štorklja ropoče, der Storch klappert. Vse se veseli, alles freuet sich. Nekteri ptiči gredó jesen proč, einige Vögel ziehen im Herbste fort. Imenujejo se odletavnice, sie heißen Zugvögel.

Koliko veselja ptičice ljudem délajo! Ob juterni zori se začnejo glasiti in peti juterno pesem. Kako lepó prepeva slavič v germovju! Kako častito se škerjančik s polja kviško vzdiga, in hvali Boga! Pa tudi nam v korist je Bog ptice vstvaril. Nektere so nam v živež; druge pobirajo gosénce in škodljive červe, de nam drevja in zeliša ne objedó. Gerdó tedaj délajo otroci, ki pticam gnjézda razdérajo, jajčica razbijajo, starke lovijo, ali pobijajo; mladiči morajo od lakoti poginiti, ker revčikov nihče ne pita.

23.

Rastline. Die Pflanzen.

Korenina, die Wurzel; déblo, der Stamm; véje, die Äste; listje, die Blätter (das Laub); berst (popek), die Knospe; cvét, die Blüte; sad, die Frucht. Drevésa, die Bäume; germovje, die Sträucher; cvetice, die Blumen; zeliša, die Kräuter; trava, das Gras; mah, das Moos; gobe, die Schwämme.

Vertnar sadi vohrovt, der Gärtner pflanzt den Kohl. Vohrovt rase, ker Bog hoče, der Kohl wächst, weil Gott es will. Drevo je visoko, der Baum ist hoch. Germ je nizek, der Strauch ist niedrig. Skorja je pusta, die Rinde ist rauh. Perje je gladko, die Blätter sind glatt. Zeliša imajo mehko steblo, die Kräuter haben einen weichen Stängel. Trave imajo bilke, die Gräser haben Halme. Mah je sadnemu drevju škodljiv, das Moos ist den Obstbäumen schädlich. Gobe imajo nad steblam klobuček, die Schwämme haben über dem Stängel einen Hut. Nektere gobe so strupene, einige Schwämme sind giftig.

Kdo se ne veseli, če pogleda lépe in mnogoterne rastljine! Na travniku vidimo čez in čez lepo zeleno odejo razgernjeno. Na vértih in njivah rastejo zeliša in žita, ki so nam za živež. Brez številne drevesa in pisane cvetice pokrivajo gore in doline. Kako mogočen dober in moder je pač tisti, ki je vse tako lepó naredil! Vsaka rastlina nam oznanuje božjo dobroto, vsako peresce nam prepoveduje njegovo vsegamogočnost, in vsaki cvet nam kaže njegovo modrost. Lahko smo mi ljudje veseli, ker smemo upati, de ljubi Bog tud nas pozabil ne bo!

24.

Drevje i germovje. Bäume und Gesträuche.

Sadne drevésa, die Obstbäume; gojzdne drevésa, die Waldbäume. Listno drevje, das Laubholz; hrast (dob), die Eiche; bukev, die Buche; lipa, die Linde; topol, die Pappel; breza, die Birke; javor, der Ahorn; jelša, die Erle; jesen, die Esche; verba, die Weide. Iglasto drevje, das Nadelholz; smréka, die Fichte; jelka, die Tanne; mecesen, die Lärche; bor, die Föhre. Kopinje, der Brombeerstrauch; malince, Himbeeren; brinje, der Wachholder; drač, der Sauerdorn; ternjólica, der Schlehedorn; bezeg, der Holunder.

Sadne drevésa rodijo dobro sadje, die Obstbäume tragen gute Früchte: jabelka, Äpfel; hruške, Birnen; čéšnje, Kirschen; češplje, Zwetschken; breskve, Pfirsiche; oréhe, Nüsse. Drevo berstje poganja, der Baum treibt Knospen. Iz berstja postane cvetje, aus den Knospen werden Blüten. Iz cvetja postane sadje, aus den Blüten werden Früchte. Zrelo sadje je dobro, reife Früchte schmecken gut. Lipov les je mehek, das Lindenholz ist weich. Hrastov les je terd, das Eichenholz ist hart. Hrast rodi želod, die Eiche trägt Eicheln. Buka rodi žir, die Buche trägt Bucheln. Leska ima lešnike, die Haselnussstaude hat Haselnüsse. Jelka raste visoko in ravno, die Tanne wächst

hoch und gerade. Vólčja jagoda je strupena, die Tollkirsche ist giftig.

Vsako sadno drevo je zaklad pri hiši. Kdor drévje oškoduje, grěši zoper Boga in svojiga bližnjiga. Kdor pridno drévje sadi, je ljudém velik dobrotnik. Drevesca in germiči, ki imajo dobro sadje, me bolj veselé kakor velike drevesa. Njih sladko sadje nar rajše jem, in ga tudi rad sam odtergujem. Drevesa so nar lepši, kadar cvetejo. Takrat grem veselo na vert in na polje. Vse vejice so praznične, vse rudeče in bele. Po cvetju pa sedé čmerli in čebélice, in iz njega medico nabirajo.

25.

Cvetice. Die Blumen.

Vertnica, die Rose; lilija, die Lilie; tulipa, die Tulpe; solnčnica, die Sonnenrose; zvonček, das Schneeglöckchen; vijolica, das Veilchen; klinček (nagelj), die Nelke; rožmarin, der Rosmarin; sivka, der Lavendel; šmarnica, das Maiglöckchen; potočnica, das Vergissmeinnicht; plavica, die Kornblume.

Lilija je bela, die Lilie ist weiß. Vertnica je rudeča, die Rose ist roth. Vijolica je višnjeva, das Veilchen ist blau. Solnčnica je ruména, die Sonnenblume ist gelb. Rožmarin je zelen, der Rosmarin ist grün. Klinček je pisan, die Nelke

ist bunt. Vijolica diši, das Veilchen duftet. Kamilica, meta in svédric só zdravilne cvetice, die Kamille, die Minze und das Tausendguldenkraut sind Arzneiblumen. Kristavec in čertenka so strupeni, der Stechapfel und der Nachtschatten sind giftig. Perje zvení, die Blätter welken. Cvetica usahne, die Blume verdorrt.

Cvetice ne cvetejo vse na enkrat; nektere bolj zgodaj, nektere bolj pozno. To je božja modra naprava. Celo léto naj se ljubih cvetic veselimo, in naj se tako dobrega nebeškega očeta hvaležno spomnujemo, kteri jim tako lepo cvetéti da. Otroci imajo nad cveticami veliko veselje; iz dišečih rož si vence pletejo. Lepši od cvetic so nedolžni otroci: oni so naj lepši venec svojih ljubih staršev.

26.

Poljski perdélki. Die Feldfrüchte.

Zelenjad, das Gemüse; zelje, der Kohl; špinača, der Spinat; salata, der Salat; kumara, die Gurke; retkev, der Rettich; krompir, die Kartoffel; repa, die Rübe; pésa, die rothe Rübe; korén, die Möhre; čebula, die Zwiebel; česen, der Knoblauch. Stročje, die Hülsenfrüchte; fižol, die Fisole; grah, die Erbse; bob, die Bohne; leča, die Linse. Žito, das Getraide; pšenica, der Weizen; rež, der Roggen (das Korn); ječmen, die Gerste;

oves, der Hafer; ajda, der Buchweizen; koruza, der Mais. Predilo, das Spinnhaar; lán, der Flachs; konoplje, der Hanf; ogeršica, der Reps. Dételja, der Klee.

Kmetovavec pognoji in zorje njivo, der Landmann düngt und pflügt den Acker. Seme vseje, er ſtreut den Samen aus. Potlej z brano povlači, dann egget er mit der Egge. Seme kali, der Same keimt. Biljka požene, der Halm bricht hervor. Je taka kakor trava, er ſieht aus wie Gras. Zato se žito k travi šteje, darum rechnet man das Getraide zu den Gräſern. Biljka gre v klasje, der Halm ſchießt in die Ähre. Zernje zori, die Körner reifen. Žito se požanje, das Getraide wird geſchnitten. Snop šumi, die Garbe rauſcht. Biljka je sočnata, der Halm iſt ſaftig. Slama je suha, das Stroh iſt dürr.

Kako veličastno se vidi polje. Tam se žito lepó ziblje, po kterem pohléven vetrič pihlja. Tukaj cvetè na solčnem kraju ogeršica, rumena kakor zlato. Tam je prijazna zelena deteljna njiva. In zopet se vidi in sveti gosto laniše v nar lepšem cvetju. Zdi se, kakor de bi bila višnjeva odeja čez vso dolgo njivo pogernjena. Po dolgem in širokem je priden kmetovavec vse polje lepo obdelal, in v vert prenaredil. Vender vsa človeška pridnost ne zamore cveticam lepote, in klasju zernja dati. Kdo je, ki vse to naredi?

*

27.

Rudstva. Die Mineralien.

Il (ilovica), die Thonerde. Kamnje, die Steine; kremen, der Kieſelſtein; apno, der Kalk. Sol, das Salz. Šveplo, der Schwefel; šota, der Torf; premog, die Steinkohle. Rude, die Metalle; železo, das Eiſen; svinec, das Blei; kotlovina, (kufer), das Kupfer; cin, das Zinn; živo srebro, das Queckſilber; srebro, das Silber; zlató, das Gold.

Zlató je težko, das Gold iſt ſchwer. Votlič je lahek, der Bimsſtein iſt leicht. Srebro je svitlo, das Silber iſt glänzend. Svinec je medel, das Blei iſt matt. Kufer je rudečkast, das Kupfer iſt röthlich. Sol se v vodi raztopi, das Salz löſt ſich im Waſſer auf. Šipe so steklene, die Fenſterſcheiben ſind aus Glas. Steklo se ne dobi v zemlji, das Glas findet man nicht in der Erde. Se v steklarnici naredi, es wird in der Glashütte gemacht. K temu je treba kremena, soli in pepela, man braucht dazu Kieſelſteine, Salz und Aſche. Te tri reči se skupej zmášajo in raztopijo, dieſe drei Sachen werden unter einander gemengt und geſchmolzen.

Prečudno je bogastvo natóre razdeljeno. V gorah, v breznih gór in skal je veliko bogastvo skrito. Bog je nam dal moči, de ga

išemo in najdem, de ga ljudém v prid obdelujemo in obračamo. Bog je vse v natóri tako naredil, de nam nič brez truda ne da, in nam pravi: „Delaj, o človek! vse na zemlji, v vodi in v zraku, v gorah in dolinah je v tvoj prid vstvarjeno.“ Hvalimo Boga, ki tako dobrotljivo za nas skerbi!

28.

Nebó. Der Himmel.

Solnce, die Sonne; luna, der Mond; zvezde, die Sterne.

Bog je vstvaril solnce, luno in zvezde, Gott ſchuf Sonne, Mond und Sterne. Bog je ves svét vstvaril, Gott ſchuf die ganze Welt. Rekel je samo besédo, in je bil, er ſprach ein Wort, und ſie war da. Solnce nam daje svetlobo in gorkoto, die Sonne gibt uns Licht und Wärme. Solnce sije po dnévu, die Sonne ſcheint am Tage. Luna sveti po noči, der Mond leuchtet bei der Nacht. Zvezde so zlo daleč od nas, die Sterne ſind ſehr weit von uns. Zato se nam tako majhine vidijo, darum erſcheinen ſie uns ſo klein.

Ves svét je velik tempel božji. Na nebu je Bog brez števila lučic prižgal. Že tavžente let svetijo na velikem prostoru neba. Kako velik in mogočen mora pač tisti biti, ki je vse te zvezde vstvaril, in ki jih s svojo močjo

ohrani in po njih potah vodi! Ozirajte se večkrat v zvezdno nebo, in učite se velikost nebeškega očeta spoznati in moliti. Mislite pa tudi večkrat, de gori je naša prava domovina, in de tam pravični Bog prebiva, kteri bo pobožne po smerti večno plačeval.

29.

Čas. Die Zeit.

Léto das Jahr; mésec, der Monat; téden, die Woche; dan, der Tag; ura, die Stunde. Časi dneva, die Tageszeiten; letni časi, die Jahreszeiten.

Zjutrej solnce izide, am Morgen geht die Sonne auf. Dan se naredi, es wird Tag. Opoldne je solnce nar višje, am Mittag steht die Sonne am höchsten. Zvečer solnce zajde, am Abend geht die Sonne unter. Noč se naredi, es tritt die Nacht ein. Sreda noči se imenuje polnoč, die Mitte der Nacht heißt Mitternacht. Dan je svétel, der Tag ist hell. Nóč je temna, die Nacht ist dunkel. Dan in noč skupaj naredita en cel dan, der Tag und die Nacht machen zusammen einen ganzen Tag aus. Dan ima štiri in dvajset ur, ein Tag hat vier und zwanzig Stunden. Ura bije le do dvanajstih, die Uhr schlägt nur bis zwölf. Potlej zopet z eno začne, dann fängt sie wieder mit eins an. Teden

ima sedem dni, eine Woche hat sieben Tage. Imenujejo se, sie heißen: nedélja, der Sonntag; pondélik, der Montag; torek, der Dienstag; sréda, der Mittwoch; četertik, der Donnerstag; petik, der Freitag; sabota, der Samstag. Trideset dni se šteje za en mesec, dreißig Tage rechnet man auf einen Monat. Leto ima dvanajst mescov, das Jahr hat zwölf Monate; namreč, nämlich: prosénec, Jänner; svečan, Februar; sušec, März; mali traven, April; vélki traven, Mai; rózni cvet, Juni; mali serpan, Juli; vélki serpan, Auguſt; kimovec, September; kozopersk, Oktober; listopad, November; gruden, Dezember. Imamo štiri letne čase, wir haben vier Jahreszeiten. Imenujejo se, sie heißen: spomlad, der Frühling; poletje, der Sommer; jesén, der Herbſt; zima, der Winter. Poletu so dnevi dolgi, im Sommer ſind die Tage lang. Pozimi so krajši, im Winter werden ſie kürzer.

Ni blaga tako dragiga, kakor je našega živlenja čas. Léto za létam mémo hiti, dan za dnévam mine, ura za uro téka v neskončno véčnost. Čas hitro mine, večnost pa nima konca ne kraja. Za kratek čas na tem svétu si kupimo véčnost na unem svétu, sréčno ali pa nesréčno. Oh, kako drag je čas! Vsaka zamuda je velika škoda, ktera se popraviti ne dá. Kar časa zamudiš, ga vekomaj zgubiš.

30.

Vréme. Die Witterung.

Megla, der Nebel; oblak, die Wolke; rosa, der Thau; slana, der Reif; dež, der Regen; véter, der Wind; vihar, der Sturmwind; hudo vréme das Gewitter; blisk, der Blitz; grom, der Donner; toča, der Hagel; sneg, der Schnee; léd, das Eis. Voda izpuhti, das Waſſer dünſtet aus. Iz soparjev se naredi megla, aus den Dünſten entſteht der Nebel. Soparji se včasih v roso spremené, die Dünſte verwandeln ſich manchmal in Thau. Zmerznjena rosa se imenuje slana, gefrorner Thau heißt Reif. Megla se nakviško vzdigne, der Nebel ſteigt in die Höhe. Potem se ji pravi oblak, er heißt dann Wolke. Iz oblakov pada dež, aus den Wolken fällt der Schnee. Vihar buči, der Sturmwind heult. Gromi, es donnert. Treši, der Blitz ſchlägt ein. Toča gre, es hagelt. Ostanem doma, ich bleibe zu Hauſe. Nevihta neha, das Gewitter hört auf. Sneg gre, es ſchneiet. Voda zmerzne, das Waſſer gefriert. Léd je, es wird Eis. Sneg skopne, der Schnee vergeht.

Hude vremena, če ravno so velikrat strašne in škodljive, nam vender veliko več prida storé, kakor škode. Po hudem vremenu travniki lepó zelené, zeliša se z novo močjo vsdigajo, drevesa so na novo poživljene. Hude vremena

očistijo zrak od škodljivih soparjev, zmanjšajo omotno vročino, in velikrat zemljo z rodovitnem dežjam napojijo. Ne boj se hudega vremena. Bog ga pošlje in pokaže v tem svojo veliko mogočnost. Zaupaj nanj; on te varuje.

Kar Bog nam pošlje, slabo ni,
Čeravno se nam napak zdi,
Vročina, dež in hud vihar,
Veselje, žal njegov je dar.

31.

Die vier Jahreszeiten.

Der Frühling kommt. Der Eis schmilzt. Der Schnee vergeht. Die Wiese grünt. Der Veilchen duftet. Der Lerche singt. Der Vogel singt. Der Landmann pflügt. Der Gärtner pflanzt. Es ist schön warm. Alles freut sich.

Es ist Sommer. Die Sonne sticht. Der Tag ist schwül. Die

Schnitterinnen schneiden. Die Garbe rauscht. Die Taglöhner mähen. Die Sense klingt. Die Mücken summen. Die Schmetterlinge flattern. Die Kühe weiden. Die Hirten jauchzen. Die Knaben baden.

Es wird Herbst. Der Tag ist kürzer. Die Wiese ist gemäht. Das Getraide ist geschnitten. Der Landmann pflügt. Die Schwalben ziehen fort. Die Weinlese beginnt. Das Obst ist reif. Die Blätter werden gelb und roth. Es wird kühl.

Der Winter ist da. Die Nacht wird lang. Die Blätter fallen ab. Der Wind weht

morzlo

kalt. Der Bach gefriert. Es schneiet. Alles ist mit Schnee bedeckt. Man fährt auf Schlitten. In der Stube ist es warm. An den Fenstern sind Eisblumen. Die Kinder bleiben gern zu Hause. (u. nach Hause)

znezi s neggre

Man läßt einzelne Sätze bilden jedoch in verschiedener Ordnung damit sich die Kinder nicht auf die Ordnung im Buche verlassen. Vom Leichten zum Schweren übergehen.

Magonoče Lisiko

Leitelung

Davanni Rovšek

32.

Latinske natisne in pisne čerke.

(Lateinische Druck- und Schriftbuchstaben).

A a.	**Ä ä.**	**B b.**	**C c.**	**D d.**
A a.	*Ä ä.*	*B b.*	*C c.*	*D d.*
E e.	**F f.**	**G g.**	**H h.**	**I i.**
E e.	*F f.*	*G g.*	*H h.*	*I i.*
J j.	**K k.**	**L l.**	**M m.**	**N n.**
J j.	*K k.*	*L l.*	*M m.*	*N n.*
O o.	**Ö ö.**	**P p.**	**Q q.**	**R r.**
O o.	*Ö ö.*	*P p.*	*Q q.*	*R r.*
S s ſ.	**T t.**	**U u.**	**Ü ü.**	**V v.**
S s ſ.	*T t.*	*U u.*	*Ü ü.*	*V v.*
W w.	**X x.**	**Y y.**	**Z z.**	
W w.	*X x.*	*Y y.*	*Z z.*	

33.

Wie die Dinge sind.

Der Schnee ist weiß, das Feuer heiß; die Gans ist dumm, der Fisch ist stumm; der Hund ist treu, der Hase scheu; die Milch ist lau, der Himmel blau; der Tag ist hell, frisch ist die Quell'. Ich bin ein Kind, lauf wie der Wind.

34.

Aus was die Dinge sind.

Der Schuh ist von Leder, die Leinwand von Flachs,
Der Thaler von Silber, die Kerze von Wachs,
Der Leuchter von Messing, von Thon ist der Topf,
Der Kessel von Kupfer, von Stahl ist der Knopf.
Aus Glas ist die Flasche, die Mauer von Stein,
Der Strumpf ist aus Wolle, der Löffel von Bein,
Der Schlüssel aus Eisen, der Kamm ist von Horn,
Das Halstuch von Seide, das Mehl ist von Korn.
Von Gold sind Dukaten, aus Hölz ist der Stock,
Von Leinwand das Futter, von Tuch ist der Rock

35.

Wie die Thiere nützen.

Die Kuh gibt Milch, auf Pferden kann man reiten,
Die Ochsen zieh'n den Pflug, der Darm gibt Saiten,
Mit Rosshaar füllt man Betten und auch Kissen,
Die Schweine geben Fleisch und fette Bissen.
Aus Häuten macht der Gärber starkes Leder.
Das Huhn gibt Eier, und die Gans die Feder,
Die Schafe liefern Wolle, Milch die Ziegen;
Die lieben Vöglein singen Gottes Lob und fliegen.
Die Raupe und den Wurm vertilgen Meisen;
Die Fische geben gute Fastenspeisen.

36.

Von Gott.

Gott schuf die Welt. Er sprach ein Wort, und sie war da. Was in der Welt nur ist, das kommt von Gott. Die Sonne und der Mond, sie sind von Gott. Gott macht den Tag, er macht die Nacht. Gott macht das Feld so schön, den Wald so grün. Die Welt, so groß und schön, sein Werk ist sie.

Gott kann, was er nur will. Er ist der Herr der Welt. Gott will's; die Nacht hört auf, der Tag ist da. Er will's; es schmilzt das Eis, es grünt das Feld. Es lebt der Mensch, weil Gott es will. Es stirbt der Mensch, wann Gott es will. Nichts ist, das Gott nicht weiß. Was du nur thust, das sieht auch Gott. Was du nur redest, höret Gott. Gott weiß sogar, was du bloß denkst. Er sieht dir in das Herz.

Was gut ist, kommt von Gott. Er gibt dir Trank und Speise. Auch das Obst, das du so gerne issest, kommt von ihm. Gott gibt dir Schlaf, er macht dich frisch und roth. Was du nur hast, hast du von Gott. Gott gibt dir gar so viel. Dank ihm für das, was er dir gibt.

Gott liebt, was gut ist, und was

recht ist. Was er nur sagt, ist wahr. Auch sollst du niemals lügen. Gott ist gütig gegen alle Menschen. Sei auch du stets gütig. Reiche gern von allem, was du hast, dem Armen.

Was Gott will, das ist gut und recht. Darum auch thu', was Gott befiehlt. In der Kirche sei du fromm und bete. In der Schule sei du still, und lerne brav. Zu Hause folg' dem Vater und der Mutter. Dann bist du ein gutes Kind. Dann liebt dich Gott, und segnet dich.

Slovensko berilo.

1. Dobri otroci.

Trije mali otroci Jožek, Nežica in Francek so sedeli skupaj pred hišo, in so se pogovarjali od očeta in matere. Jožek, starji brat, pravi: Včeraj so mi oče nove bukve dali. Sestra pravi: V nedeljo so mi mati lep predpasnik podelili. In Francek pristavi zraven: Zvečer nam bodo mati dali mleka in pogače. Potem govorijo še dalje kako dobri so oče in mati. Jožek tudi pripoveduje od neke deklice, kteri so mati umerli. Otroci se tiho pogledajo, in imajo solzne oči; in Francek pravi: Naša mati ne smejo umreti! — Kmalo potem gredó v hišo k očetu in materi, in nikjer niso bili tako radi, kakor pri starših.

Ti otroci so ljubili očeta in mater.

2. Bodi hvaležen.

Ančika je sedela zvečer pred durmi, in je mislila na svoje starše. Premišljevala je to, kar so ji že vse dali: živež, obleko, bukve, in kako de so z njo védno tako prijazni in

ljubeznivi. Serčno je ljubila svoje starše, in misli: Ko bi jim pač kaj dati zamogla!

Spomni se, de je pred dvema dnévi na gojzdnem griču na pol zrele jagode vidila. K materi gre v hišo, in pravi: „Ljuba mati, ali smem čez travnik na gojzdni griček iti? grem nekoj iskat, bom kmalo zopet nazaj.“ Mati dovolijo, in Ančika gre na gojzdni griček. Jagode so med tem časam dozorile. Odterga jih s korenincami vréd, in jih v dva lépa šopka povije.

Oče in mati sedé pred hišo, ko Ančika vesela nazaj pride. K njim stopi, in pravi: „Oče, mati, nekaj vam prinesem!“ — in jim vsakemu šopek jagod poda.

Ančika je bila svojim staršem hvaležna.

3. Bodi previden.

Matiček je lovil metulja,
Za njim po vertu péha se.
Al nočeš me počakat', pravi,
Ti revše ubogo, kolk' te je?
Boš videl, zdaj in zdaj te vjamem,
Nagajaj le boš kmalo moj!
Nakviško zré, ne vid' prepada, —
Matiček pade vanj, o joj!

4. Redni in čedni otrok.

Katarina je imela uboge starše. Imeli so majhno hišico; pa zmiraj je

bila prav čedne natri. Katarinina mati niso mogli viditi, de bi bile kake reči neredno sem in tje ležale. Njih pervo zjutrajno delo je bilo, de so malo stanico vso počedili, in vse lepó uredili. Kako bi bila pač Katarina neredna deklica biti zamogla, ker je pri svoji materi toliko lépega vidila? Ona ni bila nikoli omazana ali razkodrana. Kadar se je zjutraj v šolo napravila, je natanko premislila, ktere bukve bi ta dan potrebovala. Ko je iz šole doma prišla, je hranila vse svoje šolske reči na poseben kraj. Svoje šolske naloge je vselej prav natanko narejala, in ni nikoli popred na igračе mislila, dokler ni vse dodelano bilo. Svoje bukve in pisanije je vedno čedne imela. Ravno tako so bile tudi

njene oblačila zmiraj cedne. Vsak je imel rad to čedno deklico.

5. Priden učenec.

Tonče je večkrat milo jokal, ko je vidil, de se drugi otroci vse lahko nauče, on pa se mora terdo ubijati, de zamore kaj razumeti in v spominu obderžati. To ga stori nevoljnega, in večkrat toži to nadlogo svoji materi. „Nikar ne obupaj, ljubi Tonče“, ma pravijo mati, „bodi le serčen, in nikar si ne jenjaj prizadevati. Stanovilna pridnost vse premaga. Kar se kdo počasi in težavno nauči, tudi boljši obderži. Otroci, kteri se hitro nauče, tudi hitro pozabijo.“ Te besede Tončeta utolažijo in podbadijo. Vsako jutro zgodaj ustaja, se iz glave uči, piše ali bere. Nikoli ne odjenja, tudi ne, če ga učenje še

taka težko stane, dokler tega ne zna kar se je učiti naménil. Scásoma se je tako izurił, de je bil eden pervih iz med učencov.

Pridnost use premaga.

6. Uči se zgodaj.

„Kužek, kužek, slišiš me! pojď učit sedéti se!“

Kaj učil se bom tak mlad? pusť me še okól' igrať!

„Kužek, to bi prav ne b'lo; star učiť se je težkó.“

Kužek pridno se uči. Kmalo zna sedeti, stati, tud zgubljeno poiskati, in veliko teh reči. Déčku b'lo ušeč je to; tuď on se uči lepó.

7. Bodi odkritoserčen.

Mati so z Janezikam o mraku v hiši sedeli. Oče iz verta pridejo. Nevoljni so, in prav resno pravijo: Kaj sim na vertu vidil! Vse cvétje na mladih drevescih je poškodvano. Kdo mi je to naredil? Tudi mati se tega prestrašijo, in Janezek ves preplašen nä tla gléda. Oče ga prašajo: Ali ti véš, kdo mi je to cvetje po-

končal? Janezek vstane, svojiga očeta žalostno pogléda, in pravi: Oh, oče! jaz sim ga. — Starši so fantiča posvarili; on pa prosi, de bi mu odpustili, voši lahko noč, in gre ihteč v svojo spavnico.

Janezek je odkritoserčno govoril.

8. Bodi pošten.

Jorče na cesti nožič najde. Ogléda ga, ušeč mu je; ima dve klini in lép rog. Vzame ga, gre na stransko pot, in si ureže eno palco v germovju. Po poti pride nek mož, in fantiča ne vidi. Gléda po tleh, kakor de bi nekaj iskal. Jurče ga vidi, in si misli: Gotovo je ta mož nožič zgubil. Gre k njemu, in ga praša, kaj de iše. „Nožič z dvema klinami v belem rogu,“ pravi mož fantiču. Jurče seže v svoj žep, in da možu nožič, ki ga je najdel.

Jurče je pošteno delal.

9. Izreki.

Dobro dete vboga
Naglo brez odloga.

Hvaležen bod' dobrotniku,
Ušeč je to ljudem, Bogu.

Če hočeš srečen biti,
Se moraš mlad učiti.

Kdor se pridno mlad uči,
Že za starost zdaj skerbi.

Kdor laž govori,
Vso véro zgubi.

Ne kradi in ne zmikaj,
Kar najdeš, ne potikaj!

Kdor vselej dobro rad stori,
Ljubezen drugih pridobi.

Delaj, moli vselej rad,
Srečen bodeš vsakikrat.

10. Priljudni in postrežni otroci.

Popotnik je šel skozi vás. Več otrók se je igralo na poti. Ko pa ptujic bliže pride, se otroci umaknejo na desno in levo, se odkrijejo in prijazno rekó: „Dober večer!“ Popotnik tudi njih prijazno pozdravi, in dalje gré. Kar se oberne in vpraša: „Kféra pot derži v mesto?“ Otroci glasno odgovoré: „Désna pot.“ France pa še sa popotnikam gre, in ga sprémi do hribca, kjer mu je pot lahko na tanko pokazal.

Ti otroci so bili priljudni. France je bil tudi še postrežin.

11. Dobro storiti bodi vedno pripravljen.

Učenik so bili v šoli, in otroci so dohajali notri. Vsi so bili skupaj, ko je bil čas šolo začeti. Toda danas so bili vsi nekako žalostni in tihi, in nobeden se ne zgovarja in ne šepta.

Učenik prašajo: „Kaj vam je, de niste danes nič kaj veseli, in de se tako žalostno pogledujete?“

Otroci molčé. Potem reče neki déček: „Žalostni smo zavoljo Jakca, ki je zbolel.“

„Ali imate Jakca radi?“ prašajo učenik.

„Oj, prav radi ga imamo!“ odgovoré enoglasno vsi otroci.

„Zakaj ga imate tako radi?“ prašajo zopet učenik.

„Zato, ker je tako dober in ljubezniv,“ odgovoré otroci.

Neki déček pripoveduje: „Jaz sim enkrat bukve zgubil, in Jakec jih je poiskal, in mi jih je zopet nazaj prinesel.“

Neka deklica pravi: „Mogla sim enkrat čez cesto iti, pa velik pes je stal na poti, in zlo sim se ga bala; Jakec pa je šel z mano, in je psa proč odgnal.“

Nek drugi učenec pravi: „Meni je Jakec večkrat pomagal, če nisim mogel naloge narediti.“

Zopet drugi: „Jaz bi mogel enkrat težak jérbas na polje nesti, in go nisim mogel; pa Jakec je šel, in ga je nesel z mano.“

Take pripovedujejo otroci eden za drugem, in učenik pravijo: „Veliko lepega slišim od Jakca;

prav postrežljiv in pripraven déček je. On rad drugim dobro déla in pomaga, molili bomo tedaj za Jakca, de bi kmalo ozdravil.“ Vsi otroci so živo ginjeni, in eni še clo jokajo. Učenik pa molijo naprej, in otroci za njimi glasno tako le: „O ljubi Bog nebéški! prav preserčno te prosimo, de bi našemu dobremu tovaršu Jakcu kmalo ozdraviti dal.

Jakec je zopet ozdravil, in ko pervikrat v šolo pride, se vsi otroci k njemu drenjajo, pa prijazno pozdravljajo, in so vsi zlo zlo veseli.

12. Golobček.

Golobček, čedna stvarica! te ljubi vsak in rad imá! Mi bomo tudi, kakor ti, prav pridni, čedni vedno vsi.

Golobček, krotka stvarica! te ljubi vsak in rad ima! Mi bomo tudi, kakor ti, prijazni z vsimi in krotki.

13. Svojimu bližnjimu dobro stori.

Černejček je iz polja domu prišel. Mati mu dajo za južino lep kos belega kruha. Na dvorišče gre z njim, in se ga zlo veseli, ker lačen je že bil. K njemu pride déček revnega soseda, in se predenj ustopi. Ko lep kos belega

kruha pri Jernejčku vidi, zdihne in pravi: Oh, maja ljubna sestrica je že večkrat belega kruha prosila! pa ga nimamo, in ga tudi kupiti ne moremo. Jernejček pogleduje ubozega fantiča in svoj kruh; — prelomi svoj kos v dva kosa, ter večjiga fantiču da rekoč: Na, vzemi, in nesi ga hitro svoji sestri domu, in reci, de ji ga serčno privošim.

Jernejček je bil dobrôten.

14. Tako moraš biti.

Marijca je večkrat in rada na Boga mislila, in veselilo jo je kaj božjega govoriti. Rada je hodila v cerkev k sveti maši in k besedi božji. Rada je molila, in je bila pri molitvi tudi pobožna. Vselej je mislila na to, kar je v molitvi govorila. Nikoli ni nobenega kaj razžalila, temuč je vsakemu dobro storila,

kolikor in kadar je le zamogla. Vedila je, de je tako Bogu ušeč. Bila je pobožna.

V cerkvi je imela svoje roke lepó povzdignjene, in se ni okóli ozirala. Svoje oči je imela obernjene na altar, na mašnika, ali je pa molitvine bukvice v rokah iméla in brala. Med božjo službo je bila, kolikor mogoče, mirna, in se je vsega ogibala, kar bi druge le količkaj motiti utegnilo. Ona je bila spodobno v cerkvi.

Marijca pa se je tudi vsega hudega skerbno varovala. Bala se je kaj misliti, govoriti ali storiti, kar bi Bogu in dobrim ljudem ušeč ne bilo. Varovala se je greha. Ona je bila bogaboječa.

15. Oko božje.

Oče! kaj pa poméni okó na cerkvenih vratih? praša Blažek očeta iz cerkve gredé. „*To kaže, de Bog vse vidi in vse vé,*“ pravijo oče. „*Nas gleda v cerkvi in doma. Po noči in po dnevu nas vidi božje okó. V temnem kotu, kakor na svitlem kraju nas gleda Bog. V sredi zemlje, v globoki jami vidi božje okó; pa tudi v postelji, kadar ležiš, se Bogu ne moreš skriti. Bog je povsod; on je vsegapričejoč.*“

„*Véš ti, koliko je listja in trave? To le Bog vé. Poznaš toliko miljonov zvezd na*

nebu? Bog vse zvezde po imenu pozna. Ali veš kdaj boš umerl? Te le Bog vé. Ti se moraš učiti, de kaj veš; Bog pa vse vé; ni potreba, de bi mu kdo pravil. Bog je vstvaril našo dušo in telo, in nam v serce vidi. Kar misliš Bog vé; in pozna tvoje na skrivnejše želje. Bog vse vé; on je vsegavedin. Oh kako veselo je to! Kadar boš po krivem obdolžen ali nedolžin kregan, spomni se, in reci: Bog vse vé!

Tako so oče Blažeta učili.

Blaže pomni, in ima Boga vedno pred očmi.

16. Izreki.

Bog vse vidi, Bog vse vé;
Gréh se délati ne smé.

Le priden boď, Boga se boj;
Veselje serčno bo s tebój.

Bog je oče vsih ljudi,
Nam se bati huď ga ni.

Bog otroke rad ima,
Pridnim svojo sréčo da.

Revežem pomagaj rad,
Tudi ubožček tvoj je brat.

Priljuden bodi, skusi rad postréč',
Kar je Bogu in bližnjimu ušéč.

Lépo lice hitro zgine,
Lépa duša pa ne mine.

Naj božja volja moja bo,
Ker dobro hoče Bog samó.

Natisnul L. Grund.

Montag 9–10 Fibel 1 Lesestück 3–4 Rechnen.
Dienstag 8–9 Gesang 3–4 Orgel
Mittwoch 2–3 Fibel 1 Lesest. 3–4 Rechnen
Donnerstag 9–10 Anschr. 3–4 Orgel
Freitag 8–9 Lies das Lesestück 3–4 Rechnen
Samstag 9–10 Gesang 3–4 Orgel

Montag 8–9 Schreiben 9–10 Fibel 2–3 Schreiben 3–4 Rechnen
Dienstag 8–9 Gesang 9–10 Religionslehre
Mittwoch 8–9
Donnerstag 8–9
Freitag 8–9
Samstag 8–9
Montag 9–10

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJI (17U (17UNICA
00000463080

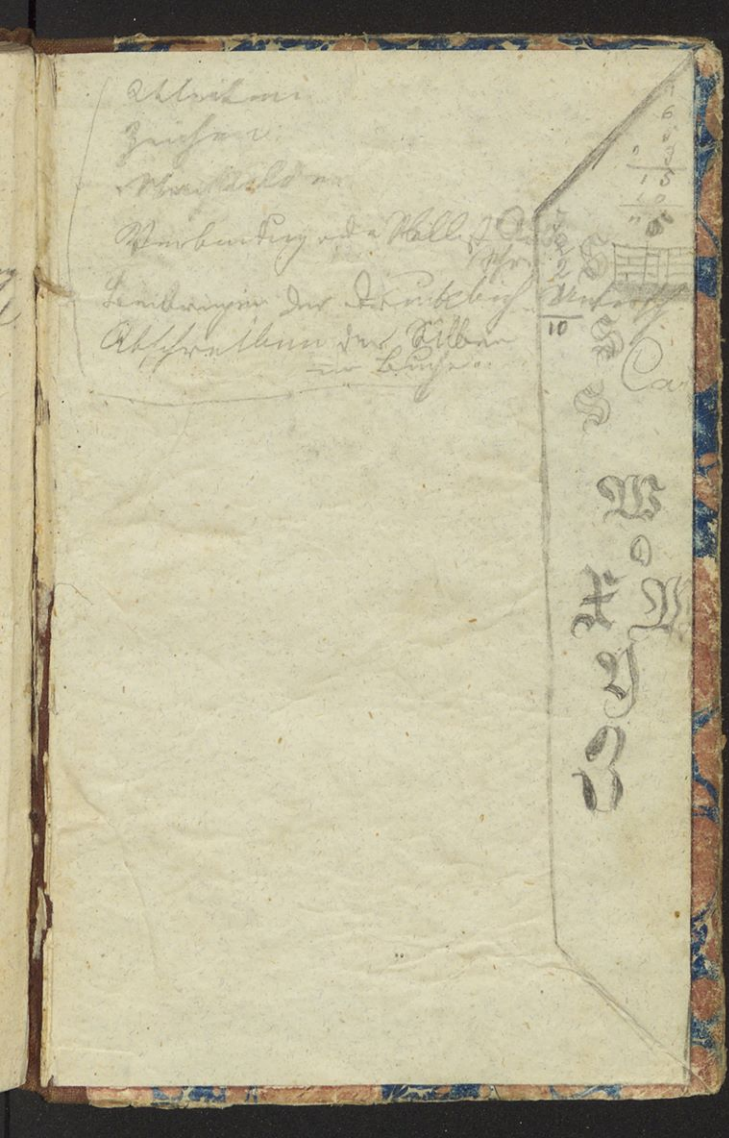

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
DS 0 153 947